

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolsko strokovnega študija
Program: Promet
Logistika

ODGOVORNOST AVTOBUSNEGA
PODJETJA

Mentor: mag. Andrej Friedel, dipl. pravnik
Lektor: Andreja Tkalec

Kandidat: Damjan Soko

Ljubljana, december 2006

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju mag. Andreju Friedel, dipl. pravniku, da me je sprejel pod svoje vodstvo in me vodil v pravo smer.

Zahvaljujem se tudi lektorju Andreji Tkalec za lektoriranje moje diplomske naloge.

Zahvalim naj se tu vsem tistim, ki so mi včasih tudi vede ali nevede pomagali pri izdelavi naloge.

IZJAVA

Študent Damjan Soko izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Andrej Friedel, dipl. pravnik.

Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem odjavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.

Dne, 05.12.2006

Podpis:

POVZETEK

Diplomska naloga »odgovornost avtobusnega podjetja« predstavlja zakonsko ureditev cestno-prevoznških odnosov med potniki, prevozniki in državo. Razdeljena je na pet poglavij.

Prvo poglavje predstavlja temelje in stanje avtobusno prevozniške dejavnosti.

Drugo poglavje opisuje licenco in pogodbo o prevozu potnikov in prtljage.

Odgovornost prevoznika je zajeta v tretjem poglavju.

Četrto poglavje obravnava obvezna zavarovanja v potniškem cestnem prometu.

Zadnje poglavje pa je namenjeno zaključku.

SUMMARY

The final thesis »The responsibility of the Bus Company« presents the legal regulations of the transport relations between passengers, transporters and the state. The final thesis is divided into five chapters.

The bases and the situation of the bus transport activity are introduced in the first chapter.

The second chapter describes the licence and the contract of the transportation of people and luggage.

The third chapter deals with the responsibility of the bus company.

The fourth chapter is about the liability transportation insurance.

The last chapter is a conclusion.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1. POSTAVITEV PROBLEMA	8
1.2. POSTAVITEV CILJA	9
1.3. STANJE NA RAZISKOVALNEM PODROČJU	9
1.4. UPORABLJENA METODOLOGIJA	9
1.5. STRUKTURA NALOGE	10
2. PREVOZ OSEB IN PRTLJAGE – splošno	11
2.1. SPLOŠNI POJMI	11
2.2. POGOJI ZA OPRAVLJANJE PREVOZOV	15
2.2.1. Licenca	15
Bistvo licence	15
Pridobitev licence	15
Pogoji za pridobitev licence	16
Izdaja licence	16
2.2.2. Dokumenti v vozilu	17
2.3. POGODBA O PREVOZU POTNIKOV IN PRTLJAGE	17
2.3.1. Vsebina in sklenitev pogodbe o prevozu potnikov in prtljage	17
2.3.2. Prevozni pogoji	18
2.3.3. Dolžnost prevoznika, da sklene pogodbo	19
2.3.4. Pravica potnika	19
2.3.5. Potnik in njegova prtljaga	19
Spremljana prtljaga	19
Nespremljana prtljaga	21
Najdeni predmeti	21
2.3.6. Pomen vozovnice (vozne karte)	22
2.3.7. Kazenske določbe	23
3. ODGOVORNOST PREVOZNIKA	26
3.1. ODGOVORNOST ZA ŠKODO	26
3.1.1. Vrste odgovornosti	27
Subjektivna odgovornost	27
Objektivna odgovornost	27
3.1.2. Vrste škode	28
Materialna škoda	28
Imaterialna škoda	28
3.1.3. Ugotavljanje višine škode	28
3.2. ODGOVORNOST PREVOZNIKA ZA POTNIKA IN PRTLJAGO	29
3.2.1. Odgovornost za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika	29
3.2.2. Odgovornost za škodo, povzročeno potniku zaradi zamude pri vožnji ali zaradi prekinitve potovanja	30
3.2.3. Odgovornost za škodo zaradi izgube ali poškodbe prtljage	30
3.2.4. Odgovornost več prevoznikov iz iste panoge prometa	31

3.3. OMEJITEV ODGOVORNOSTI.....	31
3.4. ZAGOTAVLJANJE PRAVIC IN POSTOPEK ZA NJIHOVO UVELJAVITEV.....	32
3.5. PRIMER PODJETJA LJUBLJANSKI POTNIŠKI PROMET PRI POSTOPANJU Z NAJDENIMI PREDMETI IN POŠKODOVANO PRTLJAGO V MESTNEM POTNIŠKEM PROMETU.....	34
3.5.1. Najdeni predmeti	34
3.5.2. Poškodovana prtljaga	35
4. ZAVAROVANJE ODGOVORNOSTI PREVOZNIKA	36
4.1. RAZVOJ IN VIRI OBVEZNEGA ZAVAROVANJA	36
4.2. UDELEŽENCI V ZAVAROVALNEM RAZMERTJU	36
4.3. ELEMENTI ZAVAROVALNE POGODBE.....	37
4.3.1. Zavarovalna polica	38
4.3.2. Zavarovalni pogoji	38
4.3.3. Obveznosti zavarovanca oziroma sklenitelja zavarovanja	39
4.3.4. Obveznosti zavarovalnice	39
4.3.5. Prenehanje veljavnosti zavarovalne pogodbe	41
4.4. OBVEZNO ZAVAROVANJE V POTNIŠKEM CESTNEM PROMETU	42
4.4.1. Zavarovanje potnikov v javnem cestnem prometu proti posledicam nesreče	44
4.4.2. Zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam	46
Primer zavarovalnih pogojev: AO.....	48
4.4.3. Kazenske določbe	50
5. ZAKLJUČEK	51
LITERATURA	53

1. UVOD

Človek je stoletja sanjal o prevoznih sredstvih, ki bi se sama premikala. Vozila, ki jih je premikal v njihovi notranjosti skrit človek, so izdelovali že v srednjem veku. Leta 1490 je Leonardo da Vinci naredil vozilo, ki ga je ročno poganjal človek. Potem, ko je James Watt leta 1769 razvil prvi uporabni parni stroj, so se (neodvisno od Watta) v letih 1769–1770 pojavila prva vozila na parni pogon Francoza Nicolasa Cugnota, sledili pa so mu leta 1801 Trevithickova parna poštna kočija, leta 1822 Hancockovo parno osebno vozilo in leta 1873 francoski parni omnibus. Takrat so na splošno menili, da so z uporabo pare našli primerno pogonsko sredstvo za samostojno premikajoča se vozila.¹

Pravi razvoj v cestnem prometu pa se je začel po izumu motorja z notranjim izgorevanjem (l. 1876 ga je patentiral Nikolaus Otto). Prav tako se je tudi sodobni cestni prevoz potnikov pojavil na koncu 19. stoletja. Zato tudi ni tako nenavadno, da je bil prav cestni prevoz, kot najstarejša prevozna panoga, zadnji normativno urejen, in to šele po drugi svetovni vojni.

V današnjih časih ne moremo govoriti o potniškem cestnem prometu brez vrste zakonov, ki urejajo odnose pri prevozu potnikov in prtljage. Prav tako tudi ne moremo govoriti o potniškem cestnem prometu brez zavarovanja, saj je cestni promet dinamičen, sestavljen iz velikega števila udeležencev. Zato je možnost, da pride do nesreče, velika. Nikoli v zgodovini pa človek ni mogel popolnoma odstraniti nevarnosti oziroma rizika.

1.1. POSTAVITEV PROBLEMA

Cestni promet je doživel svoj razcvet po drugi svetovni vojni. Takrat se je naglo povečalo število vozil, hkrati pa se je izboljšala tehnika izdelave vozil, tako da so se le-ta razširila po vsem svetu.

Z razvojem turizma in ekonomsko-migracijskih tokov potnikov je prišlo do hitrega povečanja potniškega prometa. V skladu s tem pa so se pojavile tudi zahteve po vedno večjem številu voznikov z ustrezno usposobljenostjo za opravljanje prevozov v domačem in mednarodnem prometu. Prav tako se je z neznanjem in pretiravanjem pri vožnji število napak in nesreč drastično povečalo.

Zaradi takšnega razvoja in gostote cestnega prometa so se pojavile zahteve po ureditvi cestno-prevozniških odnosov med prevozniki in državo kot tudi med samimi prevozniki. Zato je država sprejela več zakonov, ki so pripomogli k ureditvi tega problema.

---

¹ JURAJ PORAZIK: Stari avtomobili; Mladinska knjiga; Ljubljana 1988; str. 4

1.2. POSTAVITEV CILJA

Diplomska naloga je sestavljena iz več poglavij, ki vsako zase nudi kar se da skoncentrirano, toda dovolj široko področje, ki ga potrebujemo za razumevanje odgovornosti avtobusnega podjetja.

Predvsem je namen te naloge ugotoviti zakonsko podlago v odnosu potnik - prevoznik. Zato bom diplomsko nalogo razdelil na poglavja, ki so neposredno povezana s samo odgovornostjo podjetja. Tako bo avtobusni prevoznik »prešel« skozi več faz, ki imajo za cilj urediti avtobusni promet tako, da bo zagotavljal koristi tako potniku kot prevozniku.

1.3. STANJE NA RAZISKOVALNEM PODROČJU

Že v prejšnjem stoletju so nekatere države izdale zakone, s katerimi so pravno regulirale ne samo organizacijska, temveč tudi druga pravna, zlasti pa odškodninska vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi z nekaterimi vrstami prevoza (zakon iz l. 1908 o odgovornosti za škodo iz obratovanja motornih vozil).

Zaradi naraščajočega meddržavnega prevoza in potrebe, da se nekatera vprašanja enotno uredijo, so zainteresirane države sklenile konvencijo o pogodbi o mednarodnem cestnem prevozu potnikov in prtljage (UL SFRJ, Mednarodne pogodbe, št. 8/77), v nadaljevanju CVR (convention relative au contrat de transport international de voyageurs et de bagages par route). Po osamosvojitvi je Republika Slovenija ratificirala to mednarodno konvencijo, ki jo je prej ratificirala SFRJ in se uporablja na področju Republike Slovenije.

V domači zakonodaji pa so pomembni:

- Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu (UL RS št. 126/03), v nadaljevanju ZPPCP;
- Zakon o prevozi v cestnem prometu (UL RS št. 59/01, 76/03, 63/04), v nadaljevanju ZPCP;
- Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (UL RS št. 70/94, 29/96, 67/02), v nadaljevanju ZOZP;
- Obligacijski zakonik (UL RS št. 83/01, 32/04) – transportno pravo je urejeno v členih 666 do 703, v nadaljevanju OZ.

1.4. UPORABLJENA METODOLOGIJA

V nalogi je uporabljena klasična oblika zbiranja informacij in pisnega gradiva iz različnih virov. To so v glavnem knjige, Uradni list, splošni pogoji, pravilniki in druga dosegljiva literatura.

V tekstovnem delu so uporabljene metode kompilacije, analize, sinteze, deskripcije, indukcije in dedukcije.

1.5. STRUKTURA NALOGE

Celotna diplomska naloga je razdeljena na pet poglavij:

Uvodno poglavje predstavlja temelje in stanje avtobusno-prevozniške dejavnosti.

Drugo poglavje opisuje pogoje za opravljanje prevozov. Največji poudarek je namenjen pridobitvi licence. Prav tako to poglavje zajema pogodbo o prevozu oseb in prtljage. Zajema vse, od splošnih pojmov in sklenitve pogodbe med potnikom in prevoznikom, pa vse do pravic in dolžnosti enega in drugega.

V tretjem poglavju je opisano jedro problema te diplomske naloge, to pa je odgovornost prevoznika, in sicer za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika; za škodo, povzročeno potniku zaradi zamude pri vožnji ali zaradi prekinitve potovanja in za škodo zaradi izgube ali poškodbe prtljage. Prav tako je v tem poglavju opisana odgovornost več prevoznikov iz iste in iz različnih panog ter omejitev odgovornosti.

Četrto poglavje obravnava obvezna zavarovanja v potniškem cestnem prometu, ki so razdeljena na zavarovanje potnikov v javnem cestnem prometu proti posledicam nesreče in zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam.

Zadnje poglavje je namenjeno zaključnim mislim.

2. PREVOZ OSEB IN PRTLJAGE – splošno

2.1. SPLOŠNI POJMI

Predstavitev izrazov, ki so uporabljeni v tej diplomski nalogi:²

- avtobusna postaja je določen prostor za sprejem in odpravo avtobusov, ki mora imeti pokrite perone, urejene za varno vstopanje in izstopanje potnikov, prostore za zadrževanje potnikov in voznega osebja, za hrambo prtljage, tablo z objavo izvlečkov iz voznih redov, mesto za prodajo vozovnic, sanitarije ter prometni urad in s predpisi določeno opremo;
- avtobusno postajališče je posebej zgrajena in označena prometna površina določena za postanek avtobusov, ki omogoča varno vstopanje oziroma izstopanje potnikov;
- bilateralni prevoz je prevoz potnikov ali blaga med Republiko Slovenijo in drugo državo;
- daljinar je obvezna podlaga za izdelavo avtobusnih voznih redov, ki vsebuje relacije s kilometrskimi razdaljami, voznimi časi ter avtobusnimi postajami, pomembnejšimi avtobusnimi postajališči in avtobusnimi postajališči;
- direktni linijski prevoz je način prevoza potnikov, pri katerem potniki po voznem redu vstopajo samo na začetni avtobusni postaji ali pomembnejšem avtobusnem postajališču, izstopajo pa samo na končni avtobusni postaji ali pomembnejšem avtobusnem postajališču;
- domači prevoznik je fizična ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima licenco za opravljanje prevozov ali opravlja prevoze za lastne potrebe v skladu s tem zakonom;
- dovoljenje za prevoz je skupno ime za več vrst listin, določenih v tem zakonu ali z mednarodno pogodbo, s katerimi se dovoljuje vozilu, registriranemu izven Republike Slovenije pristop na ceste v Republiki Sloveniji in vožnja po njih, oziroma vozilu registriranemu v Republiki Sloveniji pristop na ceste v državi, katere organ je izdal dovoljenje in vožnja po njih;
- dovoljenje Skupnosti za linijski prevoz potnikov je dovoljenje, ki prevozniku omogoča opravljanje linijskih prevozov na ozemlju držav članic Evropske skupnosti;
- dovolilnica je javna listina, s katero se dovoljuje pristop vozilu, registriranemu izven Republike Slovenije, na ceste v Republiki Sloveniji in vožnja po njih, oziroma vozilu registriranemu v Republiki Sloveniji, pristop na ceste v državi, katere organ je izdal dovolilnico in vožnja po njih;

---

² - ZPPCP, 5. člen;
- ZPCP, 2. člen;

- hitri linijski prevoz je način prevoza potnikov, pri katerem potniki po voznem redu vstopajo in izstopajo samo na avtobusnih postajah in na pomembnejših avtobusnih postajališčih;
- itinerar označuje smer gibanja vozila na liniji;
- izvod licence je listina, ki jo izda izdajatelj licence za posamezno vozilo in vsebuje podatke o: izdajatelju, prevozniku, davčni številki prevoznika, številki licence in datumu veljavnosti licence, registrski označbi, znamki in tipu vozila, vrsti prevozov, ki se jih z vozilom lahko opravlja iz naslova izdane licence, datum izdaje izvoda, žig in podpis;
- javni prevoz je prevoz, ki je pod enakimi pogoji dostopen vsem uporabnikom prevoznih storitev in se izvaja v komercialne namene;
- javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu se opravlja na določenih relacijah, po vnaprej določenem voznem redu, ceni ter splošnih prevoznih pogojih. Opravlja se kot medkrajevni linijski in mestni linijski prevoz potnikov;
- javno parkirišče za tovorna vozila oziroma avtobuse je urejen prostor za parkiranje, na katerem je zagotovljeno varno parkiranje ter minimalni higienski pogoji (pitna voda, sanitarije, ipd.) za vozno osebje;
- kabotaža je vsak prevoz potnikov ali blaga med posameznimi kraji v Republiki Sloveniji, ki ga opravlja tuji prevoznik;
- licenca je dovoljenje za izvajanje prevoza potnikov ali blaga v notranjem in mednarodnem cestnem prometu;
- licenca Skupnosti je dovoljenje za izvajanje prevozov potnikov ali blaga v mednarodnem cestnem prometu na ozemlju držav članic Evropske skupnosti;
- linija je določena relacija in smer vožnje od začetne do končne avtobusne postaje, pomembnejšega avtobusnega postajališča ali avtobusnega postajališča, na kateri se prevažajo potniki v linijskem cestnem prometu, po voznem redu in ceni, ki sta vnaprej določena in objavljena;
- medkrajevni linijski prevoz je javni prevoz potnikov med dvema ali več kraji in se lahko opravlja kot potniški, hitri ali direktni linijski prevoz potnikov;
- mednarodna pogodba je vsak mednarodni dvostranski ali večstranski sporazum, ki obvezuje Republiko Slovenijo in ki se nanaša na prevoze v cestnem prometu;
- mednarodni linijski prevoz je javni prevoz potnikov, med Republiko Slovenijo in drugimi državami, kjer lahko avtobusi ustavljajo na področju Republike Slovenije le na avtobusnih postajah in pomembnejših avtobusnih postajališčih;
- mestni linijski prevoz je javni prevoz na ureditvenem območju mesta;
- nerazdeljene dovolilnice so tiste dovolilnice, ki niso bile razdeljene prevoznikom po končanem postopku redne delitve;
- občasni prevoz potnikov v cestnem prometu je prevoz, ki ne spada pod javni linijski prevoz niti pod posebni linijski prevoz in pri katerem se skupina vnaprej določenih potnikov prevažajo pod pogoji, ki so dogovorjeni s pogodbo med prevoznikom in naročnikom prevoza;
- pomembnejše avtobusno postajališče je posebej zgrajena in označena prometna površina določena za postanek avtobusov, ki omogoča varno vstopanje oziroma izstopanje potnikov in je zaradi

pomembnosti za potnike oziroma prebivalstvo določeno kot pomembnejše postajališče;

- potnik je oseba, ki jo prevoznik za plačilo prepelje z vozilom za prevoz potnikov v cestnem prometu;
- potniški linijski prevoz je način prevoza potnikov, pri katerem potniki po voznem redu vstopajo in izstopajo na vseh avtobusnih postajah, pomembnejših avtobusnih postajališčih in avtobusnih postajališčih, ki so določene z voznim redom;
- potniška spremnica je predpisan obrazec, ki ga mora imeti avtobusni prevoznik pri izvajanju občasnih prevozov potnikov v mednarodnem cestnem prometu in prevozov potnikov z izmeničnimi vožnjami v mednarodnem cestnem prometu;
- posebni linijski prevoz je prevoz samo določene vrste potnikov in izključuje ostale potnike. Opravlja se na podlagi pisne pogodbe med prevoznikom in naročnikom prevoza;
- prevoz v cestnem prometu je vsak prevoz potnikov ali blaga, oziroma vožnja praznega ali nenatovorjenega motornega vozila po javnih in nekategoriziranih cestah danih v uporabo za cestni promet;
- prevoz v notranjem cestnem prometu je vsak prevoz iz prejšnje točke, znotraj meja Republike Slovenije;
- prevoz v mednarodnem cestnem prometu je vsak prevoz iz 33. točke tega odstavka, med dvema ali več državami;
- prevoz za tretje države je prevoz domačega prevoznika pri katerem potniki vstopijo ali se blago natovori za prevoz v izhodiščni tuji državi in potniki izstopijo ali se blago raztovori v ciljni tuji državi, kakor tudi prevoz tujega prevoznika, pri katerem potniki vstopijo ali se blago natovori za prevoz v Republiki Sloveniji in potniki izstopijo ali se blago raztovori v tuji državi, kjer ta prevoznik nima sedeža;
- prevoz potnikov z izmeničnimi vožnjami v mednarodnem cestnem prometu je prevoz predhodno sestavljenih skupin potnikov, v določenih časovnih razmakih, v obe smeri z enega samega mesta odhoda na eno samo mesto prihoda. Vsako skupino, ki jo sestavljajo potniki z že opravljenimi potovanji na cilj, prepelje nazaj na mesto odhoda, v kasnejši vožnji isti prevoznik;
- prevoznik je domača ali tuja fizična ali pravna oseba, ki ima licenco za opravljanje prevozov v cestnem prometu ali opravlja prevoze za lastne potrebe;
- prevoznik Skupnosti je pravna ali fizična oseba, ki ima licenco Skupnosti za opravljanje prevozov potnikov ali blaga, ali opravlja prevoze za lastne potrebe in ima sedež v državi članici Evropske skupnosti, razen domačega prevoznika;
- relacija je razdalja med dvema krajema na liniji, ki sta v voznem redu označena kot avtobusna postaja, pomembnejše avtobusno postajališče ali avtobusno postajališče;
- sistem enotne vozovnice je način izvajanja javnih linijskih prevozov potnikov, kjer izvajalci v različnih vrstah prometa izvajajo prevoze na podlagi enotne vozovnice, kar potnikom omogoča uporabo te vozovnice pri različnih izvajalcih v javnem linijskem prometu na območju Republike Slovenije;

- tranzitni prevoz je prevoz potnikov ali blaga čez ozemlje Republike Slovenije brez vstopanja in izstopanja potnikov oziroma nakladanja ali razkladanja blaga v Republiki Sloveniji;
- tuji prevoznik je pravna ali fizična oseba, ki ima licenco svoje države za opravljanje prevozov potnikov ali blaga, ali opravlja prevoze za lastne potrebe in ima sedež v drugi državi, ki ni članica Evropske skupnosti;
- vozni red je ureditev linije, s katero se določa vrsta prevoza, način prevoza, vrstni red avtobusnih postaj, pomembnejših avtobusnih postajališč in avtobusnih postajališč, njihova oddaljenost od začetne avtobusne postaje, pomembnejšega avtobusnega postajališča ali avtobusnega postajališča, čas prihoda, postanka in odhoda na vsako avtobusno postajo, pomembnejše avtobusno postajališče ali avtobusno postajališče, obdobje, v katerem prevoznik opravlja prevoz na liniji, čas veljavnosti in režim obratovanja linije;
- izpolnitvena pomočnica ali pomočnik (v nadaljnjem besedilu: izpolnitveni pomočnik) je oseba, ki za izvršitev prevoza dela po naročilu prevoznice ali prevoznika (v nadaljnjem besedilu: prevoznika) ali za njegov račun;
- izročena prtljaga so stvari, ki jih preda potnica ali potnik za prevoz na podlagi pogodbe o prevozu prtljage;
- namembni kraj je kraj, v katerem se v skladu s pogodbo prevoz konča;
- naročnica ali naročnik prevoza (v nadaljnjem besedilu: naročnik prevoza) je oseba, ki sklene v svojem imenu, zase ali za drugega s prevoznikom prevozno pogodbo;
- odhodni oziroma odpravni kraj je kraj, v katerem se začne pogodbeni prevoz;
- osebne škode so škode, ki nastanejo zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika;
- pošiljateljica ali pošiljatelj (v nadaljnjem besedilu: pošiljatelj) je naročnik ali oseba, ki na osnovi sklenjene pogodbe s prevoznikom preda tovor za prevoz;
- potnica ali potnik (v nadaljnjem besedilu: potnik) je fizična oseba, ki je upravičena do pogodbeno določenega prevoza;
- prejemnica ali prejemnik (v nadaljnjem besedilu: prejemnik) je oseba, ki je upravičena v namembnem kraju prevzeti tovor, ki je bil predan za prevoz;
- prevoznica ali prevoznik (v nadaljnjem besedilu: prevoznik) je oseba, ki na podlagi pogodbe prevaža potnike, prtljago ali tovor;
- prevoznina je znesek, ki ga prejme prevoznik na podlagi pogodbe o prevozu potnikov;
- ročna prtljaga so stvari, ki jih je dovoljeno prnesti v vozilo in spraviti na določen prostor in ki jih potnik sam varuje;
- SDR pomeni posebno pravico črpanja, ki je obračunska vrednostna enota, kot jo določa Mednarodni monetarni sklad, razmerje do slovenske valute oziroma vrednost pa objavlja Banka Slovenije;
- upravičenka ali upravičenec (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) je oseba, ki ima na podlagi pogodbe pravico kaj zahtevati od prevoznika;

- voznina je znesek, ki ga prejme prevoznik na podlagi pogodbe o prevozu tovora.

2.2. POGOJI ZA OPRAVLJANJE PREVOZOV

Domači prevoznik lahko začne opravljati prevoz oseb in stvari v notranjem in mednarodnem cestnem prometu, ko pridobi licenco.³

2.2.1. Licenca

Bistvo licence

Bistvo licence za prevoze v cestnem prometu je, da bo pravico do opravljanja prevozov oseb ali stvari imela le tista pravna oseba, ki izpolnjuje določene pogoje za izvajanje te dejavnosti. Država pa bo avtomatsko pridobila pregled nad številom prevozniških podjetij, številom in strukturo vozil za prevoz oseb in tovora in številom redno zaposlenih voznikov.

Pridobitev licence

Zakon o prevozi v cestnem prometu predpisuje v šestem členu, da se pravica za opravljanje dejavnosti cestnega prevoza potnikov ali blaga v cestnem prometu pridobi z licenco.

Licenco je potrebno pridobiti za naslednje vrste prevozov:

1. v mednarodnem cestnem prometu za:
  - mednarodni prevoz blaga,
  - mednarodni prevoz potnikov;
2. v notranjem cestnem prometu za:
  - prevoz blaga,
  - prevoz potnikov,
  - avto-taksi prevoze.

Licence pa ni potrebno pridobiti, če gre za:

- prevoz pošte kot javna storitev,
- prevoz poškodovanih oziroma pokvarjenih vozil,
- prevoz blaga za lastne potrebe,
- prevoz oseb za lastne potrebe,
- prevoz z vozili, ki so namenjena potrebam javne varnosti, obrambe, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in potrebam državnih organov, medicinskim in humanitarnim prevozom in prevozom s specialnimi vozili, ki so bila po izdelavi

---

³ Temeljna predpisa, ki se ukvarjata z licenco, sta:

- Zakon o prevozi v cestnem prometu, 6. do 23. člen in

- Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu; UL RS, št. 30/02, 108/03.

predelana za poseben namen in služijo prevozu za lastne potrebe ter se z njimi ne more opravljati prevoz potnikov ali blaga na enak način kot z nepredelanimi vozili (npr. vozila za prevoz čebel, potujoče knjižnice), kar mora biti razvidno iz prometnega dovoljenja.

Pogoji za pridobitev licence

S pisno vlogo pri Gospodarski zbornici Slovenije oziroma Obrtni zbornici Slovenije se prične postopek za pridobitev licence.⁴

Licenco lahko pridobi domača pravna ali fizična oseba, če izpolnjuje določene pogoje:⁵

- dober ugled,
- primeren finančni položaj,
- strokovna usposobljenost odgovornih oseb za prevoze,
- je lastnik najmanj enega registriranega motornega vozila za posamezne vrste prevozov ali ima pravico uporabe tega vozila na podlagi sklenjene zakupne pogodbe ali leasing pogodbe,
- da zaposleni vozniki izpolnjujejo pogoje glede strokovne usposobljenosti,
- da zaposleni vozniki avtobusov ali avto-taksi vozil aktivno obvladajo slovenski jezik,
- ima ustrezna lastna ali s pogodbo zagotovljena parkirna mesta za motorna in priklopna vozila, s katerimi opravlja prevoze v cestnem prometu, ter ustrezna mesta za vzdrževanje vozil, ki izpolnjujejo minimalne tehnične, organizacijske in okoljevarstvene pogoje, s katerimi se zagotavlja varno in okolju neškodljivo parkiranje ter vzdrževanje vozil v času, ko jih prevoznik ne uporablja.

Izdaja licence

Prevoznik vloži pri izdajatelju licence vlogo za pridobitev licence s točno navedbo vrste prevozov, za katere želi pridobiti licenco, števila motornih vozil, za katere želi pridobiti izvod licence ter predloži pisna dokazila o izpolnjevanju z Zakonom o prevozih v cestnem prometu predpisanih pogojev. Priložiti mora tudi izpisek iz sodnega registra ali prigrasitveni list, ki ga izda izpostava Davčnega urada Republike Slovenije, iz katerega je razvidno, da ima vpisano ali priglašeno opravljanje dejavnosti prevozov v cestnem prometu.

Izdajatelj licence odloči o izdaji licence najkasneje v 30. dneh po prejemu popolne vloge za izdajo licence.⁶

Licenca se izdaja za pet let. Najmanj šest mesecev pred iztekom licence je prevoznik dolžan oddati vlogo za izdajo nove licence. Vsa dokazila o izpolnjevanju

---

⁴ Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu, 3. člen

⁵ ZPCP, 7. člen

⁶ ZPCP, 13. člen.

pogojev za pridobitev licence pa mora izdajatelju posredovati najkasneje dva meseca pred iztekom veljavnosti obstoječe licence.⁷

Domači prevoznik, ki preneha opravljati dejavnost prevozov, je dolžan o tem v osmih dneh obvestiti izdajatelja licence in mu tudi vrniti licenco ter vse overjene kopije licence.⁸

Ves ta čas mora prevoznik izpolnjevati vse zahtevane pogoje in poslovati v skladu z izdano licenco, sicer mu jo izdajatelj odvzame. Z odvzemom licence ali kaznovanjem za prevoze, ki so v nasprotju z izdano licenco, lahko ukrepa tudi prometni inšpektor. Denarna kazen za tako ugotovljeni prekršek lahko za prevoznika znaša vse do 1.000.000 SIT.⁹

2.2.2. Dokumenti v vozilu

Pri prevozu oseb in stvari v cestnem prometu mora imeti voznik domačega prevoznika med vožnjo v vozilu:¹⁰

- izvod licence ali izvod potrdila o priglasitvi prevozov za lastne potrebe za kontrolirano vozilo,
- pogodbo oziroma potrdilo o zaposlitvi voznika; potrdilo o zaposlitvi ne sme biti starejše od šestih mesecev,
- potni nalog, iz katerega morajo biti razvidni podatki o vrsti prevoza, firmi oziroma imenu in sedežu domačega prevoznika, času veljavnosti potnega naloga, imenu in priimku voznika, glavni podatki o začetku, smeri in zaključku vožnje, registrski označbi vozila, stanju kilometrskega števca ob začetku in zaključku vožnje, številu prevoženih kilometrov, številu prepeljanih potnikov in opravljenih potniških kilometrov oziroma količini prepeljanega blaga in tonskih kilometrih, žigu in podpisu pooblaščenih oseb, ki je izdala dokument,
- vsa potrebna dovoljenja oziroma dovolilnice, ko gre za opravljanje mednarodnega prevoza.

Vozila, s katerimi se opravljajo prevozi v cestnem prometu, morajo imeti oznake in opremo, ki ju predpiše minister, pristojen za promet.

2.3. POGODBA O PREVOZU POTNIKOV IN PRTLJAGE

2.3.1. Vsebina in sklenitev pogodbe o prevozu potnikov in prtljage

Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu določa:¹¹ s prevozno pogodbo o prevozu potnikov se prevoznik zavezuje, da bo v skladu z objavljenimi

⁷ Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu, 18. člen.

⁸ Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu, 19. člen.

⁹ ZPCP, 110. člen.

¹⁰ ZPCP, 18. člen

prevoznimi pogoji, v linijskem prometu pa tudi v skladu z voznim redom, prepeljal potnika od odhodnega do namembnega kraja in sicer varno, pravočasno, s pogodbeno določenim vozilom in sedežem, udobnostnimi in higienskimi pogoji, ki so običajni v cestnem prevozu, potnik pa, da mu bo plačal dogovorjeno prevoznino.

Prevoznik in naročnik prevoza lahko skleneta pogodbo o prevozu enega ali več potnikov za eno ali več potovanj ali za določen čas. Pogodba pa mora biti sestavljena v pisni obliki.

Pogodbo o prevozu potnikov in prtljage pa lahko namesto potnikov sklene v svojem imenu na račun potnikov tudi naročnik prevoza.

2.3.2. Prevozni pogoji

Zakon o obligacijskih razmerjih¹² navaja, da lahko udeleženci prosto urejajo obligacijska razmerja, ne smejo pa jih urejati v nasprotju z ustavo, s prisilnimi predpisi ali z moralnimi načeli.

Pogodbena določila so lahko urejena tudi s splošnimi prevoznimi pogoji, lahko pa se uporabljajo tudi poslovni običaji o prevozu v cestnem prometu. Seveda pa je prevoznik dolžan dati zainteresirani osebi na njeno zahtevo na vpogled njegove splošne pogoje.

Splošni prevozni pogoji določajo razmerje med prevoznikom in potnikom, nastalo z nakupom oziroma pridobitvijo vozovnice za javni prevoz, ki ga izvaja prevoznik in ceno prevoza ter druga vprašanja v zvezi z opravljanjem prevozov v medkrajevnem ali mestnem prometu.¹³

Splošni prevozni pogoji morajo biti objavljeni v katalogu informacij javnega značaja pri prevozniku, posredovanem v svetovni splet in sicer najmanj 15 dni preden začnejo veljati.¹⁴

Prevozna cena za potnika se zaračuna po ceniku, sestavljenem na podlagi tarifne lestvice, z upoštevanjem kilometrov veljavnih in objavljenih voznih redov.

Vozno osebje mora imeti pri sebi prevozne pogoje in cenik za linijo, na kateri opravlja prevoz in jih mora na zahtevo potnika tudi pokazati.

V prevoznih pogojih in drugih določbah pogodbe med prevoznikom in potnikom oziroma pošiljateljem ne sme biti določb, po katerih bi bil prevoznik popolnoma ali deloma prost v Zakonu o prevoznih pogodbah v cestnem prometu določene odgovornosti, ali bi bilo dokazno breme prevaljeno na drugega.

---

¹¹ ZPPCP, 4. člen.

¹² OZ, 3. člen.

¹³ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 1. člen

¹⁴ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 2. člen.

2.3.3. Dolžnost prevoznika, da sklene pogodbo

Prevoznik ni dolžan sprejeti za prevoz osebe, za katero se zaradi njenega vedenja lahko upravičeno domneva, da bo prevozniku onemogočila izpolniti njegove obveznosti do drugih potnikov.

Prevoznik sme izključiti iz prevoza potnika, ki s svojim vedenjem nadleguje druge potnike ali ne spoštuje predpisov o javnem redu in miru ne da bi mu moral vrniti prevoznino.¹⁵

2.3.4. Pravica potnika

Prav tako kot ima prevoznik pravico, da v določenih primerih, kot je navedeno v prejšnjem poglavju, ne sprejme potnika na prevoz, tako ima tudi potnik določene pravice, in sicer lahko potnik odstopi od pogodbe pred začetkom njenega izpolnjevanja.

Če potnik odstopi od pogodbe vsaj eno uro pred odhodom v domačem prometu, oziroma vsaj štiri ure v mednarodnem prometu, mu je prevoznik dolžan vrniti prevoznino, pri čemer lahko obdrži največ deset odstotkov. Ti pogoji morajo biti zabeleženi v prevoznikovih prevoznih pogojih.

Prav tako lahko potnik odstopi od prevozne pogodbe in zahteva povračilo cele prevoznine, če se prevoz ne začne ob času, ki je določen v pogodbi ali voznem redu prevoznika.

Če je iz vzrokov, za katere potnik ni kriv, prišlo do prisilne prekinitve potovanja (npr. zaradi prometne nesreče), lahko potnik zahteva, da ga prevoznik s svojim ali drugim primernim prevoznim sredstvom prepelje v namembni kraj, ali da ga prevoznik s prtljago vred v primernem roku prepelje nazaj v odhodni kraj in da mu povrne prevoznino, ali da odstopi od pogodbe in zahteva od prevoznika vrnitev prevoznine.¹⁶

2.3.5. Potnik in njegova prtljaga

Spremljana prtljaga¹⁷

Z avtobusi v linijskem prometu se prevažata spremljana ročna prtljaga in spremljana izročena potniška prtljaga kakor tudi predmeti in stvari, ki ne spadajo v ti dve kategoriji.¹⁸

Prevoznik je dolžan prepeljati prtljago praviloma z istim vozilom, s katerim potuje potnik.

---

¹⁵ ZPPCP, 6. člen.

¹⁶ ZPPCP, 9. člen.

¹⁷ ZPPCP ne pozna izrazov spremljana in nespremljana prtljaga, kot jih obravnavajo Prevozniki pogoji določenih prevoznih podjetij, ampak samo izraza prtljaga in ročna prtljaga.

¹⁸ Splošni prevozniki pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 19. člen

Že na temelju sklenitve pogodbe ima potnik tudi pravico, da nosi s seboj ročno prtljago. Ker jo mora sam čuvati, se za prevoz ročne prtljage ne plačuje posebna prevoznina niti se potniku ne izdaja potrdila o sprejemu ročne prtljage za prevoz (prtljažnica).

Pod osebno ali ročno prtljago se razumejo stvari, ki tehtajo do 10 kg in so manjših dimenzij (ročne torbe, mreže, manjši zavoji oziroma paketi) ter se lahko položijo na prtljažnik nad sedeži v avtobusu ali pa jih imajo potniki pri sebi na sedežu oziroma pod sedežem, vendar tako, da ne ovirajo drugih potnikov.

Pod spremljano izročeno potniško prtljago se razumejo zapakirani predmeti, teški do 30 kg, ki jih potnik nosi s seboj (kovčki, torbe, košare, zaboji, potne vreče, škatle, otroški vozički, ležalni stoli, glasbeni instrumenti, kolesa), kot tudi drugi predmeti, ki se po svojih dimenzijah in teži lahko namestijo v prostor za prevoz prtljage in ne onemogočajo hitrega natovora oziroma raztovora prtljage. Ta prtljaga se prevaža v prostoru, določenem za namestitev potniške prtljage. Prevoznik je dolžan sprejeti potniško prtljago in jo prepeljati, vendar največ 2 kosa. Večje število enot potniške prtljage lahko sprejme, če razpolaga s potrebnim prostorom in s tem ne preobremenjuje avtobusa.

Prevoznik je dolžan izdati potniku potrdilo o prevzemu izročene prtljage na prevoz (prtljažnica), to potrdilo pa mora vsebovati evidenčno številko, vrsto prtljage in število kosov.

Potnik ne sme prinesiti v prtljagi ali v osebni prtljagi v avtobus ali oddati za prevoz naslednjih stvari:

- orožje, ostre predmete, lahko vnetljivih, vnetljivih, eksplozivnih, radioaktivnih, fizibilnih, korozivnih (jedkih), kužnih, strupenih in drugih snovi, ki pomenijo zaradi svojih lastnosti posebno nevarnost in lahko povzročijo hujše posledice potnikom in vozilu;
- predmetov, katerih prevoz je prepovedan z zakonskimi predpisi ali iz vzrokov javnega reda in miru;
- predmetov, ki so posamezno težji od 30 kg in volumna večjega od 100 x 60 x 30 cm.

Prevoz mrtve divjadi je dovoljen v prtljažniku, če je divjad pripravljena za prevoz po veljavnih sanitarnih predpisih.

Z vozili javnega avtobusnega prometa se praviloma ne sme prevažati živih živali, z izjemo lovskih in policijskih psov, psov gorske reševalne službe v spremstvu vodnika in psov vodnikov za slepe. Pes mora biti na vrvici, imeti mora nagobčnik in znamko o veterinarskem cepljenju, veljavno za tisto leto. Nesnažni in mokri psi se ne smejo prevažati. V primeru prezasedenosti vozila se psov ne sme prevažati, razen v izjemnih primerih, o čemer odloča vozno osebje. Za prevoz psa se zaračuna veljavna potniška cena.

Radijske aparate, zložljive otroške vozičke, televizorje, razne precizne aparate, lahko lomljive in pokvarljive stvari lahko sprejme prevoznik za prevoz kot prtljago, vendar na odgovornost potnika oziroma naročnika z opozorilom, da za morebitne okvare ali škodo ne odgovarja v nobenem primeru. Potnik ali naročnik

morata pri oddaji navedenih stvari za prevoz obvestiti vozno osebje, tako da jih vpišejo v potrdilo o prevzemu prtljage.

Nespremljana prtljaga

Z vozili javnega prevoza potnikov se lahko prevaža tudi nespremljana prtljaga¹⁹. Za nespremljano prtljago se šteje vsaka prtljaga, ki jo prevzame v prevoz vozno osebje in ni last nobenega potnika, ki potuje z avtobusom.

Tudi za nespremljano prtljago veljajo enake določbe o prepovedi prevoza določenih stvari kot pri spremljani prtljagi.

S pogodbo o prevozu nespremljane prtljage se prevoznik zavezuje, da bo prepeljal stvar v namembni kraj in jo tam izročil prejemniku ali drugi pooblaščen osebi, ki jo določi prejemnik, pošiljatelj pa se zavezuje, da bo plačal prevozniku v pogodbi določeno prevoznino.

Pogodba o prevozu nespremljane prtljage se sklene z izdajo prevoznega dokumenta.

Prevoznik je dolžan prepeljati nespremljano prtljago z avtobusom, kot je bilo dogovorjeno pri prevzemu prtljage. Če čas odhoda avtobusa ni določen ob predaji oziroma prevzemu prtljage, je prevoznik dolžan prepeljati nespremljano prtljago z avtobusom, s katerim bo zagotovljena ustrezna izvršitev prevozne pogodbe.

Količina prtljage, ki se preda za prevoz, se določi s številom kosov, težo ali prostornino. Prevoznik ni dolžan sprejeti na prevoz nespremljane prtljage, če mu to ne dopušča prtljažni prostor ali obremenjenost vozila.

Pošiljatelj je dolžan dostaviti nespremljano blago k avtobusu najmanj 5 minut pred odhodom po voznem redu, sicer je prevoznik ni dolžan sprejeti. Pošiljatelj je odgovoren za škodo, ki je bila povzročena osebam, vozilu in drugim stvarjem zaradi lastnosti stvari, ki je bila dana za prevoz, če omenjene lastnosti prevozniku niso bile znane. Prevoznina za nespremljano prtljago se zaračuna po veljavnem ceniku.

Po končanem prevozu v namembnem kraju je prevoznik dolžan potniku izdati prtljago. Osnovno pravilo je, da prevoznik izda prtljago prinašalcu potrdila o sprejemu prtljage. V primeru, če oseba, ki zahteva prtljago, nima potrdila o sprejemu prtljage, mora dokazati, da ima pravico do prtljage, oziroma da je prtljaga njegova.²⁰ V praksi so pogosti primeri, ko po končanem potovanju potnik ne prevzame prtljage. V takšnih primerih je prevoznik dolžan sam poskrbeti za prtljago na stroške in rizik potnika ali pa prtljago zaupa tretji osebi, registrirani za takšna dela. V tem primeru je prevoznik odgovoren za izbiro te osebe.

Najdeni predmeti

Za najdene predmete se štejejo vsi tisti predmeti, ki jih potniki izgube ali pozabijo v avtobusih, na avtobusnih postajah in njihovi neposredni bližini.

¹⁹ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 29. člen

²⁰ ZPPCP, 17. člen.

Vozno osebje je dolžno ob izstopu vseh potnikov na končnih postajah pregledati avtobus. Najdene predmete je potrebno predati pristojni službi avtobusne postaje ali prevozniku in jih evidentirati v knjigi najdenih predmetov.

Odgovorna oseba pri prevozniku mora brez odlašanja poskrbeti, da v skladu z možnostjo ugotovi lastnika najdene stvari oziroma upravičenca do njene posesti, ga o najdbi obvesti ter mu na podlagi predhodne preveritve osebnih podatkov in podpisa prejema najdene stvari, stvar preda.

Če odgovorna oseba ne more ugotoviti lastnika najdene stvari oziroma upravičenca do njene posesti, mora najdene stvari hraniti, in sicer:

- najdene stvari, ki niso neznatne vrednosti od desetega dne v tekočem mesecu do desetega dne naslednjega meseca, ko mora le te z zapisnikom oddati pristojni policijski postaji;
- najdene stvari neznatne vrednosti eno leto, šteto od zadnjega dne meseca najdbe;
- lahko pokvarljivih stvari ne hrani ter jih sprotno odstranjuje²¹

2.3.6. Pomen vozovnice (vozne karte)

Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu določa, da mora prevoznik izdati potniku vozovnico, ki je dokaz, da je sklenjena prevozna pogodba.²²

Plačilno sredstvo za nakup vozovnice in prtljažnice je tolarska gotovina ali drugo dogovorjeno plačilno sredstvo.²³

Vozovnica je po pravilu izdana kot vozovnica na prinositelja, lahko pa je izdana tudi kot vozovnica na ime, vendar se brez soglasja prevoznika ne more prenesti na drugo osebo.

V avtobusnem prometu, kjer se posluje po sistemu »zaupamo vam«, plača potnik prevoz tako, da spusti denar v zato pripravljeno blagajno, ki je pod nadzorstvom voznika. Potniku se ne izda vozovnica, ampak se šteje, da je s plačilom sklenjena pogodba. Kjer se uporabljajo listne vozovnice, ki so prilagojene avtomatom za poničenje²⁴, je vozovnica veljavna šele, ko je poničena.

Potnik je praviloma dolžan kupiti vozovnico v predprodaji na avtobusnih postajah ali postajališčih, kjer je prodaja vozovnic organizirana.

Za odvzeto ali izgubljeno vozovnico oziroma nalepko potnik ni upravičen do odškodnine.

---

²¹ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 56. člen

²² ZPPCP, 5. člen.

²³ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 3. člen

²⁴ Izraz poničenje vozovnice pomeni, da potnik pri vstopu v vozilo potisne vozovnico v avtomat, ki je narejen tako, da na vozovnico odtisne datum in čas vstopa v vozilo.

Potnik mora hraniti vozovnico do konca vožnje in jo na zahtevo voznega osebja ali kontrolorja tudi pokazati. Prav tako mora potnik, ki ima vozovnico »na vpogled« le-to pri vstopu v avtobus brez zahteve pokazati vozniku, med vožnjo pa na zahtevo tudi voznemu osebju ali kontrolorju.

Potnik mora sam poskrbeti, da na odhodni ali vmesni postaji oziroma postajališču vstopi v pravi avtobus in da na namembni postaji izstopi. Vstopi ali izstopi lahko potnik le na postajališču, kjer je po voznem redu predviden postanek. Izven postajališča potnik ne sme vstopati oziroma izstopati.²⁵

V primeru, da je prevozna pogodba sklenjena z naročnikom prevoza, se vozovnice praviloma ne izdajo.²⁶

2.3.7. Kazenske določbe

Kazenske določbe²⁷ za kršitve zakonov so zelo visoke, zato bodo morali prevozniki paziti na rednost in urejenost poslovanja.

Domači prevoznik – pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik se kaznujejo za prekrške z denarno kaznijo:

- od 600.000 do 1.000.000 SIT:
  - če opravlja prevoze oseb in stvari v notranjem ali mednarodnem cestnem prometu brez ustrezne licence ali licence Skupnosti ali potrdila o priglasitvi prevozov za lastne potrebe ali v nasprotju z izdano licenco ali licenco Skupnosti;
  - če opravlja mednarodni linijski prevoz potnikov v Republiki Sloveniji brez dovoljenja ali dovoljenja Skupnosti;
  - če opravlja v mednarodnem cestnem prevozu potnikov nedovoljeno kabotažo:
    - ⇒ z denarno kaznijo od 100.000 do 300.000 SIT pa se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe;
    - ⇒ z denarno kaznijo od 350.000 do 450.000 SIT se kaznuje tudi posameznik, ki stori prekršek, če opravlja prevoze oseb in stvari v notranjem ali mednarodnem cestnem prometu brez ustrezne licence ali licence Skupnosti ali potrdila o priglasitvi prevozov za lastne potrebe ali v nasprotju z izdano licenco ali licenco Skupnosti.
- od 400.000 do 600.000 SIT:
  - če posodi svojo licenco ali uporablja tujo licenco oziroma izvod licence oziroma licenco Skupnosti ali izvod licence Skupnosti drugi pravni osebi, fizični osebi ali samostojnemu podjetniku posamezniku;

²⁵ Splošni prevozni pogoji Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o., 35. člen

²⁶ ZPPCP, 5. člen.

²⁷ ZPCP, 110. do 115. člen.

- posodi svoje dovoljenje drugi pravni osebi, fizični osebi ali samostojnemu podjetniku posamezniku ali uporablja tuje dovoljenje ali dovoljenje Skupnosti za mednarodni linijski prevoz potnikov;
  - ne opravlja prevozov potnikov v skladu z voznim redom;
  - ne opravlja mednarodnega linijskega prevoza potnikov v skladu s cenikom, voznim redom in itinerarjem;
  - o prekinitvi prevoza v primeru višje sile ne obvesti javnosti preko sredstev javnega obveščanja, pristojnega organa in pristojne inšpekcije;
  - opravlja posebni linijski prevoz potnikov brez pisne pogodbe s seznamom potnikov ali v nasprotju z njo ali če v času opravljanja prevoza v vozilu nima te pogodbe in seznama potnikov ali če pogodbe ni priglasil pri pristojnem organu;
  - nima akta o notranji kontroli ali ne izvaja trajne kontrole nad izvajanjem predpisanih zdravstvenih, delovnih in drugih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati vozniki, potrebnih za varno upravljanje z vozilom, nad predpisanimi pogoji glede vozil in izvajanjem drugih predpisanih ukrepov (notranja kontrola) ali ne odredi ukrepov za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki jih je pri izvajanju notranje kontrole ugotovil sam ali ki jih je pri nadzoru izvajanja notranje kontrole, ugotovil inšpektor;
  - ne zagotovi opravljanja prevozov potnikov ali blaga v cestnem prometu v času stavke;
  - ne ravna po izrečenem ali izdanem ukrepu ali prepovedi inšpektorja;
  - če se izkaže ali uporabi dovolilnico izdano drugemu prevozniku;
    - ⇒ z denarno kaznijo od 100.000 do 200.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe.
    - ⇒ z denarno kaznijo od 350.000 do 450.000 tolarjev se kaznuje posameznik.
- od 300.000 do 400.000 SIT:
- če pri opravljanju mednarodnega linijskega prevoza potnikov na ozemlju Republike Slovenije v vozilu nima izvirnika dovoljenja za njegovo opravljanje;
  - brez dovoljenja začasno prekine ali trajno ustavi prevoz na mednarodni liniji;
  - brez dovolilnice ali potniške spremnice opravlja občasne oziroma brez dovoljenja opravlja izmenične prevoze potnikov v mednarodnem cestnem prometu;
  - v predpisanem roku izdajatelja licence ne obvesti o spremembi podatkov, ki so vezani na pogoje za izdajo licence;
  - v predpisanem roku o sklenitvi pogodbe o prevozu potnikov v posebnem linijskem prevozu ne obvesti Direkcije;
    - ⇒ z denarno kaznijo od 50.000 do 150.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe.
- od 200.000 do 300.000 SIT:

- če vozila, ki se uporabljajo za prevoze v cestnem prometu, nimajo oznak in opreme, kot so določene s predpisom, izdanim na podlagi Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu;
  - če voznega reda ne objavi pred začetkom uveljavitve na avtobusnih postajah, pomembnejših avtobusnih postajališčih in avtobusnih postajališčih, na katerih so po voznem redu predvideni postanki;
  - če v predpisanem roku po prejemu odločbe o preklicu in odvzemu ali po preteku veljavnosti licence te skupaj z vsemi izvodi ne vrne izdajatelju licence;
  - če v predpisanem roku ne obvesti izdajatelja licence o prenehanju opravljanja dejavnosti prevozov;
  - če opravlja prevoze s posameznim vozilom preden mu je bil vročen izvod licence ali potrdila za to vozilo;
  - če inšpektorju ne posreduje zahtevanih podatkov, pisnega pojasnila ali izjave v roku, ki ga določi inšpektor ali, če inšpektorju ne omogoči nemotenega opravljanja nadzorstva ali mu ne dostavi poslovnih knjig, pogodb, listin in drugih dokumentov, če inšpektor to zahteva;
    - ⇒ z denarno kaznijo od 40.000 do 100.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe.
- 100.000 SIT lahko na kraju samem kaznuje inšpektor za prekršek voznika:
- če med vožnjo v vozilu nima izvoda licence za vozilo oziroma izvoda potrdila o priglavitvi;
  - če med vožnjo v vozilu nima potnega naloga;
  - če inšpektorju ne pokaže oziroma izroči na vpogled zahtevanih dokumentov ali če mu ne omogoči pregleda opreme, oznak in tovara;
  - če v vozilu nima dovolilnice za opravljanje prevozov blaga v mednarodnem cestnem prometu;
  - če v vozilu nima izvirnika dovoljenja za opravljanje linijskih ali izmeničnih prevozov potnikov v mednarodnem cestnem prometu;
  - če pri opravljanju linijskih prevozov pravočasno ne obvesti o zamudi najbližje avtobusne postaje;
  - če ustavlja izven mest postankov, ki so določeni v voznem redu;
  - če na znak inšpektorja ne ustavi vozila;
    - ⇒ z denarno kaznijo 100.000 tolarjev na kraju samem kaznuje policist voznika za prekršek iz 1., 2. in 4. točke zgoraj navedenega.
- 50.000 SIT na kraju samem kaznuje inšpektor za prekršek voznika oziroma posameznika:
- če dovolilnica za prevoz potnikov ali blaga ali potniška spremnica v mednarodnem cestnem prometu ni pravilno izpolnjena;
  - če potni nalog ni pravilno izpolnjen;
  - če med vožnjo v vozilu nima pogodbe oziroma potrdila o zaposlitvi;

- če na zahtevo pristojnega inšpektorja ne predloži v pregled vozovnice.
⇒ z denarno kaznijo 50.000 tolarjev na kraju samem kaznuje carinik voznika za prekršek iz zgoraj omenjenega.

3. ODGOVORNOST PREVOZNIKA

3.1. ODGOVORNOST ZA ŠKODO

Po obligacijskem zakoniku je podlaga za odgovornost povzročitev škode. V tem zakonu je med drugim zapisano: »Kdor povzroči drugemu škodo, jo je dolžan povrniti, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde.«²⁸

Za odgovornost je torej bistvenega pomena nastala škoda, če le-te ni, potem tudi odgovornosti ne more biti. Da pa lahko govorimo o škodi, moramo poznati pojem škode oziroma definicijo škode, ki je v zakonu opredeljena kot »zmanjšanje premoženja (navadna škoda), preprečitev povečanja premoženja (izgubljeni dobiček), pa tudi povzročitev telesnih ali duševnih bolečin ali strahu drugemu ter okrnitev ugleda pravne osebe (nepremoženjska škoda).«²⁹

Škodo navadno delimo na premoženjsko (materialno) in na nepremoženjsko (imaterialno). V obeh vrstah škode poznamo trenutno oziroma sedanjo škodo in bodočo škodo, ki jo šele pričakujemo in bo verjetno nastala kot posledica sedanje škode. Bodoča škoda je lahko povsem gotova, lahko pa je le verjetna normalna škoda. Ta škoda lahko pride v poštev pri premoženjski škodi (izgubljeni dobiček), kakor tudi pri nepremoženjski škodi (izgubljen zaslužek). Iz nastale škode sledi odškodninska obveznost, ki je obveznost stranke, da poravnava škodo, za katero je odgovorna.

Po nastali škodi se torej šele pojavi vprašanje odgovornosti za škodo oziroma vprašanje, katera stranka nosi odgovornost za nastalo škodo. Odgovornost je namreč lahko na strani ene pogodbene stranke, lahko pa je tudi porazdeljena na obe, kar pomeni, da za nastalo škodo odgovarjata obe stranki v enakih ali različnih deležih.

Odškodninska odgovornost prevoznika je sankcija za kršitev pogodbene obveznosti, zaradi katere je prevoznik dolžan prepeljati potnike in prtljago do določenega kraja nepoškodovane in v dogovorjenem ali običajnem času.

---

²⁸ OZ, 131. člen.

²⁹ OZ, 132. člen.

Za odškodninsko obveznost prevoznika so potrebne iste predpostavke, ki so nujne za nastanek vsake odškodninske obveznosti, in sicer škodljivo dejstvo, škoda, vzročna zveza med škodljivim dejstvom in škodo ter odgovornost za škodo.³⁰

Temelj odgovornosti v transportnem pravu sta objektivna odgovornost in subjektivna oziroma krivdna odgovornost. Za cestni prevoz velja strožja, to je objektivna odgovornost.

3.1.1. Vrste odgovornosti

Subjektivna odgovornost

Subjektivna, oziroma krivdna odgovornost, je odgovornost na podlagi krivde, ki je lahko domnevna ali pa dokazana. Pri prvi se krivda prevoznika domneva oziroma predpostavlja, na strani prevoznika pa je dokazno breme. Pri drugi pa je dokazno breme na strani oškodovanca, ki mora dokazati krivdo prevoznika.

Objektivna odgovornost

Objektivna odgovornost pomeni, da je prevoznik vedno odgovoren za nastalo škodo, razen če dokaže, da je škodo povzročil potnik sam s svojim nepremišljenim dejanjem ali pa, če je škoda nastala iz nekega zunanjega vzroka, ki ga ni bilo mogoče pričakovati ali se mu izogniti.

Razlika med subjektivno in objektivno odgovornostjo:³¹

Z razvojem tehnike in industrije se je povečala možnost nastanka škodnih primerov, katerih vzroka ni mogoče pripisati krivdnemu ravnanju ljudi. Dogaja se, da odpove tehnično dovršena naprava, ne da bi človek mogel to predvideti ali preprečiti. Če so to naprave, stvari ali določeno obratovanje, iz katerih izvira povečana nevarnost nastanka škodnih primerov zaradi nepredvidljivih in neprepredljivih dogodkov, bi ob vsakem takem škodnem dogodku oškodovanci ostali brez odškodnine, če bi bila predpisana krivdna odgovornost. Zaradi upravičenega pravnega interesa, da se zagotovi pravno varstvo možnim oškodovancem, je v zakonodaje ob sicer vodilni subjektivni odgovornosti bila uvedena objektivna odgovornost, pri kateri subjekti odgovarjajo tudi za škodne dogodke, ne glede na svojo krivdo.

Objektivna odgovornost je v našem pravu predpisana v posebej določenih primerih:

- odgovornost za nevarne snovi in nevarno dejavnost,
- odgovornost prevoznika za škodo, ki nastane zaradi izgube ali poškodovanja stvari v času prevoza in za škodo zaradi zamude pri izročitvi.

³⁰ KREŠO PUHARIČ, ŠIME IVANJKO, HILDA MARIJA PIVKA: *Gospodarsko pravo*; Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije; Ljubljana 1986, str. 176.

³¹ KREŠO PUHARIČ, ŠIME IVANJKO, HILDA MARIJA PIVKA, supra 57; str. 178.

3.1.2. Vrste škode

Materialna škoda

Materialna škoda v splošnem pomeni zmanjšanje kakega materialnega premoženja ali preprečitev njegovega povečanja.

V transportni dejavnosti lahko gre torej za izgubo, poškodbo ali primanjkljaj kakšne materialne dobrine, ki je last potnika ali naročnika prevozne storitve. Če je ta dobrina last potnika, govorimo o škodi na osebni prtljagi, če pa je last naročnika prevoza, govorimo o škodi na blagu. K materialni škodi prištevamo tudi škodo, nastalo zaradi smrti oziroma poškodbe potnikov, in sicer stroške zdravljenja, pogrebne stroške in stroške, ki nastanejo zaradi izgube zaslužka oškodovanca.³²

Za kakršnokoli škodo že gre, odgovornost zanjo nosi prevoznik, če se je le-ta zgodila med prevozom ali pri manipuliranju z blagom.

Imaterialna škoda

Imaterialna škoda je škoda, ki je povezana s kršenjem osebnostnih pravic. Tako naj bi ta vrsta škode predstavljala prikrajšanje, ki ga kdo pretrpi na področju pravno varovanih dobrin osebne narave, kot so telesna in duševna integriteta, prostost, ugled, čast, pridobitvena sposobnost, osebni napredek in družinski mir ter druge pravice človeka kot individuuma.³³

Pri transportni dejavnosti lahko imaterialna škoda nastane torej na človeku – potniku zaradi smrti, fizične poškodbe ali psihičnega oziroma duševnega pretresa, ki ga pretrpi potnik, ki je prestal določeno prometno nezgodo. Kot imaterialna škoda se priznavajo predvsem psiho-fizične bolečine, pretrpljeni strah, skaženost ipd..

Satisfakcija za povzročeno škodo pa je tudi v takem primeru materialna, to pomeni v obliki denarja. V primeru smrti potnika se denarna odškodnina nameni svojcem preminulega.

3.1.3. Ugotavljanje višine škode

Kot pri vsaki nastali škodi je tudi pri škodi v transportu treba ugotoviti višino škode, ki je nastala. Pri materialnih škodah je treba oceniti vrednost poškodovanega ali izgubljenega blaga oziroma prtljage, kakor tudi višino stroškov, ki nastanejo zaradi zdravljenja poškodovanega potnika ali zaradi pogreba le-tega, če je prišlo do smrti, in višino stroškov, ki nastanejo zaradi izgube zaslužka oškodovanca.

Če je pri nesreči prišlo do smrti potnika, je treba poravnati vse stroške v zvezi s pogrebom preminulega po običajih, ki veljajo za bivalni okoliš preminulega.³⁴

³² Dr. STOJAN CIGOJ: Avtomobilist; Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije; Ljubljana 1982.

³³ Dr. STOJAN CIGOJ, supra 59.

³⁴ OZ, 172. člen.

Denarna odškodnina v enkratnem znesku ali v obliki rente se prizna tudi svojcem preminulega, ki jih je le-ta preživljal. Tu gre za neko obliko preživnine, ki pa ne more biti večja od tiste, ki so jo upravičenci imeli v času, ko je bil pokojnik še živ. Do te odškodnine so upravičeni navadno najožji družinski člani, kot so mož ali žena oziroma otroci preminulega. Pri rentnem odplačevanju je treba seveda tudi določiti čas trajanja izplačevanja rente.

V primeru, da gre za poškodbo potnika, je treba poravnati vse stroške zdravljenja do popolne ozdravitve, kakor tudi izgubo zaslužka poškodovanega potnika v času zdravljenja in tudi po njem, če je pridobitvena sposobnost poškodovanca po končanem zdravljenju manjša.³⁵

3.2. ODGOVORNOST PREVOZNIKA ZA POTNIKA IN PRTLJAGO

3.2.1. Odgovornost za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika

Prevoznik je odgovoren za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika, razen če dokaže, da je bila škoda povzročena z dejanjem potnika ali iz zunanjega vzroka, ki ga ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti (višja sila)³⁶ (to so t.im. eksculpacijski razlogi, imenovani tudi višja sila).

Prevoznik odškodninsko odgovarja po principu objektivne odgovornosti.

Po Konvenciji o pogodbi v mednarodnem cestnem prevozu potnikov in prtljage (CVR)³⁷ pa prevoznik odgovarja za škodo, nastalo zaradi smrti, telesne poškodbe ali vsake druge poškodbe fizičnega ali psihičnega zdravja, ki jo potnik pretrpi ob priliki nesreče, nastale v zvezi s prevozom in ki se je pripetila, dokler je tak potnik v vozilu ali izstopa iz njega, ali do katere pride v zvezi z oddajo ali sprejemom prtljage. Prevoznik je oproščen te odgovornosti, če so nesrečo povzročile okoliščine, katerih se vkljub prikazani prizadevnosti, ki jo zahteva narava stvari, ni mogel izogniti, niti ni mogel odvrniti njihovih posledic. Prav tako je prevoznik oproščen v celoti ali delno svoje odgovornosti v obsegu, v katerem je za škodo kriv potnik ali njegovo vedenje, ki ni v skladu z normalnim vedenjem. Če je prevoznik odgovoren za škodo, ki jo je istočasno delno povzročila tudi tretja oseba s svojim delovanjem ali opustitvijo, prevoznik odgovarja za celo škodo.

Prevoznik vselej sam odškodninsko odgovarja, če je dokazano, da je škodni dogodek povzročil namenoma ali iz velike malomarnosti bodisi on bodisi oseba, za katero odgovarja.

---

³⁵ OZ, 174. člen.

³⁶ ZPPCP, 12. člen.

³⁷ CVR; UL SFRJ, Mednarodne pogodbe, št. 8/77, 11. člen.

Prav tako je prevoznik oproščen odgovornosti, ko je škoda nastala zaradi nuklearne nesreče in ko je na temelju posebnih predpisov, ki veljajo v državi pogodbenici o odgovornosti v področju nuklearne energije, za tako škodo odgovoren koristnik nuklearne instalacije ali namesto njega druga oseba.³⁸

Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, ki vsebuje tudi odgovornost prevoznika za izgubo ali poškodbo stvari, kakor tudi za škodo, nastalo zaradi zamude pri prevozu ali izročitvi stvari ima skoraj iste eskulpacijske razloge, kot so pri odgovornosti za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika, določa, da se prevoznik more sklicevati na določbe tega zakona, s katerim je omejena njegova odgovornost, če dokaže, da škoda ni bila povzročena namenoma ali iz velike malomarnosti prevoznika ali oseb, ki so po njegovem nalogu delale pri prevozu.

3.2.2. Odgovornost za škodo, povzročeno potniku zaradi zamude pri vožnji ali zaradi prekinitve potovanja

Do zamude pri vožnji, kar ima za posledico prekoračitev roka, v katerem bi moral biti prevoz izvršen in do situacije, ko je potnik prisiljen prekiniti potovanje, prihaja zaradi zunanjih vzrokov (slabe ceste, elementarne nesreče,...) ali pa zaradi dejanj prevoznikovega osebja ali napake vozila. Če v takih primerih potnik pretrpi kakšno škodo – praviloma bo to materialna škoda (izguba zaslужka, večji stroški potovanja, ...) ima pravico zahtevati od prevoznika odškodnino.

Prevoznik za tako škodo ne odgovarja v primeru, če dokaže, da za zamudo oziroma prekinitev ni kriv,³⁹ kar pomeni, da zadostuje tudi mala malomarnost. Ker gre pri cestnem prevozniku za t.im. predpostavljeno krivdo, zadostuje, da potnik postavi odškodninski zahtevek brez dokazov o krivdi, razen če želi dokazati, da je prevoznik povzročil škodo namenoma ali iz velike malomarnosti.

Če pa bo prevoznik dokazal, da škoda zaradi zamude ali prekinitve potovanja ni nastala namenoma ali iz velike malomarnosti, bo odgovarjal največ samo do dvojnega zneska prevoznine, sicer pa za vso škodo.⁴⁰ Po enakih kriterijih, kot za zgoraj obravnavano škodo, bo cestni prevoznik odgovarjal tudi za škodo, nastalo zaradi zamude v prevozu prtljage.⁴¹

3.2.3. Odgovornost za škodo zaradi izgube ali poškodbe prtljage

Prevoznik je odgovoren za izgubo ali škodo, nastalo zaradi popolne ali delne izgube prtljage.⁴² Prevoznik je odgovoren za prtljago, ki mu je bila predana, od trenutka prevzema do njegove izročitve prejemniku. Prevoznik je odgovoren tudi za vsako drugo prtljago, dokler je v vozilu; za tatvino ali izgubo, ki ni v zvezi z nesrečo,

---

³⁸ CVR, 17. člen.

³⁹ ZPPCP, 13. člen.

⁴⁰ ZPPCP, 14. člen.

⁴¹ ZPPCP, 20. člen.

⁴² 19. člen ZPPCP določa, da je za škodo, ki nastane zaradi izgube ali poškodbe prtljage prevoznik odgovoren po določbah tega zakona, ki se nanašajo na povrnitev škode zaradi izgube ali poškodbe stvari, predanih na prevoz (74. in 75. člen).

pa je prevoznik odgovoren le, če mu je bila prtljaga predana v hrambo. Šteje, da sodijo v to drugo prtljago osebne stvari, ki jih ima potnik na sebi ali s seboj.

Prevoznik odgovarja za škodo zaradi izgube ali poškodbe ročne prtljage, če potnik dokaže, da je za škodo kriv prevoznik.

Če pa izguba ali poškodba ročne prtljage nastane v okoliščinah, v katerih je prišlo do smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika, prevoznik odgovarja, razen če dokaže, da je škodo povzročil potnik ali je nastala iz zunanjega vzroka, ki ga ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti (višja sila).

3.2.4. Odgovornost več prevoznikov iz iste panoge prometa

Če je več cestnih prevoznikov sodelovalo pri prevozu, so za izgubo ali poškodbo prtljage, kakor tudi za zamudo pri prevozu, nerazdelno odgovorni prevoznik, ki je sklenil prevozno pogodbo, prevoznik, ki je na njegovem delu poti prišlo do izgube ali poškodbe ter zadnji prevoznik.

Če ni mogoče ugotoviti, na čigavem delu poti je prišlo do izgube ali poškodbe, so za nastalo škodo nerazdelno odgovorni vsi prevozniki.

Za škodo, ki nastane zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika in za škodo, ki nastane zaradi zamude pri prevozu potnika, sta solidarno odgovorna prevoznik, ki je sklenil prevozno pogodbo in prevoznik, ki je na njegovem delu poti prišlo do smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika oziroma do zamude pri prevozu.

Prevoznik, ki povrne škodo uporabniku prevoza, ima regresno pravico proti drugim prevoznikom, ki so nerazdelno odgovorni. Če ni mogoče ugotoviti zneska škode, ki je nastala na posameznih delih poti, je vsak prevoznik odgovoren za škodo sorazmerno s svojim deležem pri prevoznini.⁴³

CVR ne pozna solidarne odgovornosti.

3.3. OMEJITEV ODGOVORNOSTI

Cestni prevoznik je odgovoren za škodo, ki je nastala zaradi smrti, okvare zdravja ali telesne poškodbe potnika, če je škoda nastala v času, ko se je potnik nahajal v vozilu, ali v času, ko je potnik vstopal v vozilo ali izstopal iz vozila. Prevoznik je prost te odgovornosti, če dokaže, da je škoda nastala po krivdi potnika ali zaradi okoliščin zunaj prevoza, ki jih ni bilo mogoče predvideti, se jim izogniti ali jih odvrniti. Odgovornost cestnega prevoznika v domačih prevozech je v takšnih primerih omejena po zakonskih predpisih do določenega limita (38.333 SDR) po potniku edino le takrat, če škode ni povzročil namenoma ali iz hude malomarnosti.

---

⁴³ ZPPCP, 90člen.

Odgovornost prevoznika v mednarodnih prevozih je po konvenciji CVR omejena na 250.000 Gfcs (Germinal frank – zlati frank) po potniku.

Vsaka država pogodbenica lahko določi tudi višjo mejo, oziroma je sploh ne določi. Prav tako lahko določita višjo mejo tudi stranki, ki skleneta pogodbo o prevozu. Če v pogodbi ni nasprotnega pridržka, velja ta dogovor za vse osebe, ki imajo pravico do odškodnine.⁴⁴

Odgovornost prevoznika za nadomestilo škode, ki je nastala zaradi prekinitve potovanja ali zamude v prevozu, je omejena največ do dvakratnega zneska prevoznine, s pogojem, da do škode ni prišlo namenoma ali iz hude malomarnosti prevoznika, kar mora dokazati prevoznik.⁴⁵

Zaradi izgube ali poškodbe prtljage, prevoznik ni dolžan plačati več kot:

- 166,67 SDR za kos izročene prtljage, vendar največ 666,67 SDR na potnika;
- 333,33 SDR na potnika za ročno prtljago.

Prevoznik prav tako izgubi pravico do omejitve odškodnine iz prejšnjega odstavka, če se dokaže, da je škodo povzročil namenoma ali zaradi hude malomarnosti.

S CVR konvencijo so določeni tudi limiti za popolno ali delno izgubo prtljage, in sicer 500 Gfcs za prtljažno enoto ali 2.000 Gfcs po potniku ter za poškodbo ali izgubo osebne stvari 1.000 Gfcs po potniku. Prevoznik nima pravice sklicevati se na določbe te konvencije, s katerimi je popolnoma ali delno izključena njegova odgovornost oziroma je omejena odškodnina, ki se mora plačati, če je izguba oziroma poškodba nastala naklepno ali zaradi velike malomarnosti pomočnikov pri prevozu.⁴⁶

3.4. ZAGOTAVLJANJE PRAVIC IN POSTOPEK ZA NJIHOVO UVELJAVITEV

Upravičenec lahko terjatve iz prevozne pogodbe uveljavlja s pisno reklamacijo, ki jo vloži pri prevozniku, ali s tožbo, ki jo vloži pri sodišču, če prevoznik v 60 dneh od dneva vročitve reklamacije ne izplača zahtevane odškodnine.⁴⁷

Značilno je, da so roki, v katerih mora uporabnik prevoza vložiti reklamacijo pri prevozniku, kratki. Če pravočasno pisмено ne vloži reklamacije, izgubi pravico do zahtevanja odškodnine.

Terjatve zaradi smrti, okvare zdravja ali poškodbe potnika zastarajo v dveh letih. Zastaranje začne teči.⁴⁸

---

⁴⁴ CVR, 13. člen.

⁴⁵ ZPPCP, 22. člen.

⁴⁶ CVR, 16. člen.

⁴⁷ ZPPCP, 92. člen.

⁴⁸ ZPPCP, 94. člen.

- pri odškodninskih zahtevkih zaradi smrti potnika od dneva smrti;
- pri odškodninskih zahtevkih zaradi okvare zdravja ali poškodbe potnika od dneva, ko je potovanje končano.

Terjatve iz pogodbe o prevozu prtljage zastarajo v enem letu. Zastaranje terjatev začne teči:

- za terjatve zaradi poškodbe prtljage in terjatve zaradi zamude pri prevozu prtljage od dneva, ko je prevoznik izročil tovor;
- za terjatve zaradi izgube prtljage od dneva, ko se po Zakonu o prevoznih pogodbah šteje, da je tovor izgubljen. Prtljaga pa je izgubljena, če prevoznik ni predal izročene prtljage v sedmih dneh po končanem prevozu ali če je prevoznik pred pretekom roka sedmih dni izjavil, da je izročena prtljaga izgubljena, se od dneva, ko je dana izjava, dalje šteje, da je izročena prtljaga izgubljena.

Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu ima tudi določilo o zadržanju zastaranja.⁴⁹ Določa namreč, da zastaranje neha teči, ko je prevozniku vročena pisna reklamacija, znova pa začne teči od dneva, ko je bil upravičencu vročen pismen odgovor na reklamacijo in so mu bile vrnjene reklamaciji priložene listine. Poznejša reklamacija v isti zadevi ne zadrži zastaranja. Zastaranje ne more v nobenem primeru nastopiti, preden ne preteče 30 dni od dneva prejema odgovora na reklamacijo.

Po konvenciji CVR⁵⁰ je potrebno reklamacijo zaradi poškodbe prtljage vložiti pisno ali ustno v roku 7. dni od dneva dejanske izročitve prtljage. Če pa gre za izgubljeno prtljago, začne reklamacijski rok teči od dneva, ko je bilo ugotovljeno uničenje, toda najkasneje od dneva, ko vozilo prispe v potnikov namembni kraj.

Po konvenciji CVR odškodninski zahtevek zaradi smrti, telesne okvare ali druge poškodbe fizičnega ali mentalnega zdravja potnika zastara v roku 3. let. Zastaranje začne teči od dneva, ko je oseba, ki je pretrpela škodo, izvedela ali morala izvedeti za njo. V vsakem primeru pa rok zastaranja ne more biti večji od 5 let od dneva nesreče. Druge tožbe v zvezi s prevozom zastarajo v roku 1. leta.

Pisna reklamacija po konvenciji CVR prekine zastaranje od dneva, ko prevoznik pisno odbije reklamacijo in vrne dokumentacijo, ki mu je bila poslana kot dokazni material za reklamacijo. V slučaju delnega upoštevanja reklamacije rok za nadaljevanje spora zopet začne teči samo glede spornega dela terjatve. Naknadne reklamacije v isti zadevi ne prekinjajo zastaranja, v kolikor prevoznik ni pristal, da jih preizkusi.⁵¹

Pravice se v domačem prevozu zagotavljajo na podlagi določb omenjenega zakona in se uveljavljajo na pristojnih sodiščih republike Slovenije.

Pri mednarodnih prevozih pa se, sklicujoč na določbe konvencije CVR, oškodovanec v primeru spora lahko obrne na pristojna sodišča držav podpisnic

---

⁴⁹ ZPPCP, 95. člen.

⁵⁰ CVR, 20. člen.

⁵¹ CVR, 22. člen.

konvencije, ki sta jih pogodbeni strani sporazumno določili, poleg tega pa tudi na sodišče tiste države, na ozemlju katere je kraj, kjer ima toženi svoj poslovni sedež, ali države, v kateri se je nesreča zgodila, lahko pa tudi v državah odhodnega oziroma namembnega kraja. Vse te države morajo biti seveda podpisnice konvencije CVR.⁵²

3.5. PRIMER PODJETJA LJUBLJANSKI POTNIŠKI PROMET PRI POSTOPANJU Z NAJDENIMI PREDMETI IN POŠKODOVANO PRTLJAGO V MESTNEM POTNIŠKEM PROMETU

3.5.1. Najdeni predmeti

Primer temelji na dejanskih podatkih podjetja Ljubljanski potniški promet d.o.o. (v nadaljevanju LPP) in se nanaša na postopanje pri izgubljeni oziroma najdeni prtljagi.

Podjetje LPP ima izdelana navodila za delo kako morajo njihovi zaposleni postopati v primeru izgubljene ali najdene prtljage in sicer: kadar voznik avtobusa, kontrolor ali prometnik (v nadaljevanju najditelj) utemeljeno meni, da je določena oseba lastnik najdene stvari (če osebo lahko identificira oziroma spozna, da je lastnik najdene stvari oziroma upravičenec), jo mora o najdeni stvari takoj obvestiti ter ji najdeno stvar izročiti. Če pa najditelj te osebe ne pozna, mora najdeno stvar predati odgovorni osebi pristojne službe LPP na sedežu LPP. Prav tako mora najditelj prevzeti v posest najdeno stvar, ki jo je našla tretja oseba in mu jo predala v posest kot najdeno stvar.

Voznik avtobusa je dolžan ob izstopu vseh potnikov na končnih postajališčih pregledati tako avtobus kot končno postajališče, najdene predmete pa mora predati odgovorni osebi (za odgovorno osebo se šteje delavec, zaposlen v potniških blagajnah na lokaciji Celovška 160 v Ljubljani, v času, ko potniška blagajna ne obratuje, pa so odgovorne osebe delavci, zaposleni na delovnem mestu pobiralca voznine na isti lokaciji).

Odgovorna oseba mora od najditelja najdeno stvar sprejeti v hrambo in jo vpisati v Knjigo najdenih stvari. Prav tako mora odgovorna oseba brez odlašanja poskrbeti, da v skladu z možnostjo ugotovi lastnika najdene stvari oziroma upravičenca do njene posesti, ga o najdbi obvesti ter mu, na podlagi predhodne preveritve osebnih podatkov in podpisa prejema najdene stvari, stvar preda.

Če pa odgovorna oseba ne more ugotoviti lastnika najdene stvari oziroma upravičenca do njene posesti, mora najdene stvari hraniti, in sicer:

- najdene stvari, ki niso neznatne vrednosti od desetega dne v tekočem mesecu do desetega dne naslednjega meseca, ko mora le-te z zapisnikom oddati policijski postaji Ljubljana Šiška;

---

⁵² CVR, 21. člen.

- najdene stvari neznatne vrednosti eno leto, šteto od zadnjega dne meseca najdbe;
- lahko pokvarljivih stvari ne hrani ter jih sprotno odstranjuje.

Odgovorna oseba mora po izteku enega leta poskrbeti za komisijski pregled najdenih stvari neznatne vrednosti ter uporabne stvari ponuditi humanitarnim organizacijam, neuporabne stvari pa zapisniško uničiti oziroma odstraniti.

V potniški blagajni se vodi evidenca in hramba najdenih predmetov v vozilih in prostorih LPP. V knjigo najdenih predmetov se po zaporedju prispetja vpisujejo predmeti in sicer tako, da se vpiše naziv predmeta, krajši opis predmeta, datum najdbe, priimek in ime najditelja oziroma interno številko, datum prevzema predmeta in podpis prevzemnika, ki mora biti preverjen s predložitvijo veljavnega osebnega dokumenta.

Neprevzeti predmeti s strani lastnikov se enkrat mesečno odpisujejo Uradu za najdene predmete Mestne občine Ljubljana in sicer tako, da se popiše seznam neprevzetih predmetov iz knjige najdenih predmetov, potrjeni seznam oddanih predmetov s strani urada pa potniška blagajna hrani eno leto od dneva oddaje predmetov.

Najdene pokvarljive prehrabene artikle, umazana oblačila ali drugo pokvarljivo blago hrani blagajna le en dan in v primeru, da lastnik ne pride prevzeti predmeta, se taki predmeti vržejo v smeti.

V primeru najdbe predmetov večjih vrednosti ali denarja ter listnice z denarjem oziroma dokumenti je vodja blagajne dolžan zagotoviti hrambo teh predmetov v pomožnem trezorju, v primerih, ko pa je možno lastnike predmetov ali dokumentov telefonsko obvestiti, to stori telefonsko ali pisno.

V obdobju od 11.09.2006 do 10.10.2006 je bilo v knjigo najdenih predmetov narejenih 91 vpisov.

Spisek z navedenimi predmeti neznatne vrednosti je bil predan Uradu za najdene predmete Mestne občine Ljubljana. Tukaj gre večinoma za razne kose oblačil, obutve, nahrbtnike, dežnike, očala, mape...

17 predmetov, ki niso neznatne vrednosti so predali Policijski postaji Šiška in so večinoma bančne kartice, mobiteli, ure, denarnice, zdravstvene kartice...

V tem obdobju ni bilo najdenih hitro pokvarljivih predmetov, ki jih sicer po 24 urah hranjenja odvržejo v smeti.

Od vseh najdenih predmetov je 21 potnikov oziroma upravičencev prišlo iskat izgubljene predmete.

3.5.2. Poškodovana prtljaga

V Mestnem potniškem prometu ne obstaja nepremljena prtljaga (ker mestni avtobusi nimajo predvidenega prtljažnega prostora). Kot je navedeno v Splošnih prevoznih pogojih Mestnega potniškega prometa pa prevoznik ne odgovarja za škodo, ki nastane zaradi izgube ali poškodbe ročne prtljage, zaradi tega tudi v LPP-ju v zadnjih 18-ih letih nimajo zabeleženega nobenega primera prijave poškodbe na prtljagi.

4. ZAVAROVANJE ODGOVORNOSTI PREVOZNIKA

4.1. RAZVOJ IN VIRI OBVEZNEGA ZAVAROVANJA

Že leta 1912 je veljal na Norveškem predpis, da se sme dati vozilo v promet samo, če je voznik plačal visoko kavcijo. Vozniki so morali položiti kavcijo v znesku 20.000 kron, iz katere bi se krili morebitni zahtevki tretjih zaradi škode, ki so jo pretrpeli od avtomobila. Prvo pravo obvezno zavarovanje je vpeljala Danska, 20. marca 1918, za njo pa so se potem zvrstile še druge države. Tudi mednarodne pogodbe skušajo vpeljati obvezno zavarovanje. 20. aprila 1969 je bilo sklenjeno obligatorno zavarovanje (Evropska pogodba o obveznem jamstvenem zavarovanju), po katerem ima oškodovanec neposreden zahtevek zoper zavarovalnico. V Rimu je bil prednačrt enotnega obveznega zavarovanja izdelan že v letu 1958, pri sestavljanju našega zakona o obveznem zavarovanju odgovornosti voznika pa so koristila načela prometne komisije pri Združenih narodih.⁵³

V Sloveniji je bil sprejet Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu na seji Državnega zbora Republike Slovenije 26.10.1994, objavljen v Uradnem listu RS, št. 70/94 in je začel veljati 26.11.1994.

Na ozemlju sedanje Republike Slovenije smo leta 1994 prvič dobili svoj zakon, ki ureja obvezna zavarovanja v prometu. Do uveljavitve novega zakona je veljal Zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja.⁵⁴ To je bil temeljni zakon in je podrobno urejal zavarovalne institute in organiziranje zavarovalnic, dopuščal pa je, da tedanje republike sprejmejo republiške zakone s tega področja. Tako so imele vse, razen Slovenije, svoje zakone o premoženjskem in osebnem zavarovanju. Poglavitni razlog, da ga tedanja SR Slovenija ni imela, je bil, da je že temeljni zakon dovolj natančno uredil to področje.⁵⁵

4.2. UDELEŽENCI V ZAVAROVALNEM RAZMERJU

Zavarovanje poteka med zavarovalnico in njenimi odjemalci. Med njimi poteka zveza po gospodarski in pravni strani. Na gospodarski strani stojita dva subjekta: zavarovalnica in nevarnostni subjekt. Zveza med njima je gospodarska. Za nevarnostni subjekt je najpomembnejša gospodarska varnost, za zavarovalnico pa premija. Tako kot za vsa gospodarska razmerja je tudi v zavarovanju potreben pravni red. Pravno pa si nasproti stojita dva subjekta: zavarovatelj in zavarovalec. Cilj te pravne zveze je zavarovalno pravno razmerje med njima.

⁵³ Dr. STOJAN CIGOJ, supra 59, str. 346.

⁵⁴ Zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja; Uradni list SFRJ, št. 17/90, 82/90.

⁵⁵ GORDANA RISTIN: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu s komentarjem; Gospodarski vestnik; Ljubljana, 1995; str. 5.

Glede na delitev nevarnosti po zavarovalnicah ločimo sozavarovanje in pozavarovanje.

Sozavarovanje je hkratni in vzporedni prevzem konkretne gospodarske nevarnosti po več zavarovalnicah, ločene tako, da vsaka prevzame samo en del in ga zavaruje s posebnim zavarovalnim pravnim razmerjem.

Pozavarovanje je definirano kot zavarovanje presežkov iznad stopnje lastnega izravnavanja nevarnosti ene zavarovalnice drugi zavarovalnici, ki je registrirana za aktivno pozavarovanje.

Pri sklepanju zavarovalnih pogodb se srečujemo z naslednjimi udeleženci:⁵⁶

- zavarovalec, sklenitelj zavarovanja, je oseba, ki sklene zavarovalno pogodbo pri zavarovalnici;
- zavarovanec je oseba, katere premoženjski interes je zavarovan;
- zavarovalnica je samostojna organizacija, ki kot svojo temeljno gospodarsko dejavnost opravlja zavarovanje.

4.3. ELEMENTI ZAVAROVALNE POGODBE

Z zavarovalno pogodbo se zavarovalec zavezuje, da bo zavarovalnici plačal zavarovalno premijo ali prispevek, zavarovalnica pa se zavezuje, da bo, če se zgodi dogodek, ki pomeni zavarovalni primer, izplačala zavarovancu ali nekemu tretjemu zavarovalnino ali odškodnino ali storila kaj drugega.⁵⁷

Obligacijski zakonik določa v 922. členu: »Dogodek, glede na katerega se sklene zavarovanje (zavarovalni primer), mora biti bodoč, negotov in neodvisen od izključne volje pogodbenikov. Zavarovalna pogodba je nična, če je takrat, ko je bila sklenjena, zavarovalni primer že nastal, če je bil že v nastajanju ali je bilo gotovo, da bo nastal, ali če je tedaj že prenehala možnost, da bi nastal. Če pa je dogovorjeno, da bo z zavarovanjem zajet določen čas pred sklenitvijo pogodbe, je pogodba nična le, če je bilo tedaj, ko je bila sklenjena, zainteresirani stranki znano, da je zavarovalni primer že nastal oziroma je prenehala možnost, da bi nastal.«

Zavarovalna pogodba je sklenjena, ko pogodbenika podpišeta zavarovalno polico ali potrdilo o kritju. Pisna ponudba zavarovalnici za sklenitev zavarovalne pogodbe veže ponudnika, če ni določil krajšega roka, osem dni od dneva, ko je prispela k zavarovalnici; če je potreben zdravniški pregled, pa trideset dni. Če zavarovalnica v tem roku ne odkloni ponudbe, ki se ne odmika od pogojev, po katerih sklepa predlagano zavarovanje, se šteje, da je ponudbo sprejela in da je pogodba sklenjena. V tem primeru se šteje pogodba za sklenjeno, ko je ponudba prispela k zavarovalnici.⁵⁸

⁵⁶ Splošni pogoji zavarovanja katere koli zavarovalnice.

⁵⁷ OZ, 921. člen.

⁵⁸ OZ, 925. člen.

Najvažnejše sestavine zavarovalne pogodbe predlaga sklenitelj zavarovanja. To so:

- opredelitev nevarnosti okoliščin;
- čas trajanja zavarovalne pogodbe;
- zavarovalna vsota.

4.3.1. Zavarovalna polica

V polici morata biti navedeni pogodbeni stranki, zavarovana stvar oziroma zavarovana oseba, nevarnosti (riziko), ki jih zajema zavarovanje, trajanje zavarovanja in doba kritja, zavarovalna vsota in podatek, če je zavarovanje neomejeno. Zavarovalna polica mora vsebovati podatke o premiji ali prispevku, dan, ko je bila izdana polica, in podpisa pogodbenih strank. Zavarovalnica mora opozoriti sklenitelja zavarovanja, da so splošni in posebni zavarovalni pogoji sestavni del pogodbe. V primeru, da niso natisnjeni na sami polici, mu mora izročiti njihovo besedilo.⁵⁹

Z zavarovalno polico se tako v bistvu konkretizira posamezno zavarovalno razmerje.

Polica mora imeti predpisano obliko in vsebino, poleg tega mora biti čitljivo in razumljivo napisana. Če ni in v kolikor ni, se v dvoumju tolmači njeno besedilo v škodo zavarovalnice. Zavarovalna polica na zavarovanca je samo legitimacijska listina. Legitimira sicer imetnika za prejem plačila, če je za to upravičen po zavarovalnih pogojih, (napravi ga torej zmožnega za prejem plačila). Zato imetnik lahko zahteva plačilo in ga pravno veljavno tudi prejme. Ne legitimira pa ga glede upravičenosti izplačila. Zavarovalnica lahko zahteva od njega dokaz, da je upravičenec, torej je zavarovanec (njen upnik) iz zavarovalne pogodbe.

4.3.2. Zavarovalni pogoji

Zavarovalno pogodbo teoretiki uvrščajo med aleatorne pogodbe, kar pomeni, da se zavarovalnica zavezuje le pogojno. To je: če se bo zgodil dogodek, ki pomeni zavarovalni primer, bo izplačala odškodnino oziroma dogovorjeno vsoto ali storila kaj drugega.

Zavarovalni primer je dogodek, zaradi katerega sklenemo zavarovalno pogodbo, s katero se zavarujemo pred možnostjo nepredvidenih variabilnih izdatkov oziroma posledic zavarovalnega primera.

Zavarovalni primer (nevarnosti) je natančno opisan v zavarovalnih pogojih, ki so važen element zavarovalne pogodbe. V njih zavarovalnica točno opredeli, pod kakšnimi pogoji je zavarovanec upravičen do izplačila odškodnine oziroma kdaj izgubi pravico do odškodninskih zahtevkov iz zavarovalnega primera. Te klavzule so bistvenega pomena za delo zavarovalnic, saj se s tem, ko so točno opredeljeni

---

⁵⁹ OZ, 926. člen.

primeri, zmanjša možnost nastopa konfliktnih situacij in s tem posredovanja sodišča oziroma arbitraže.

4.3.3. Obveznosti zavarovanca oziroma sklenitelja zavarovanja

V grobem delimo obveznosti zavarovanca na tri skupine:

- obveščanje zavarovalnice,
- preprečevanje zavarovalnega primera in reševanje, če do njega pride,
- plačilo premije.

Ob sklenitvi zavarovalne pogodbe je zavarovalec dolžan prijaviti zavarovalnici vse okoliščine, ki so pomembne za ocenitev nevarnosti in so mu znane ali mu niso mogle ostati neznane.⁶⁰

Preprečevanje zavarovalnega primera in reševanje je temeljna obveznost zavarovanca. Vsebina te dolžnosti v negativnem smislu je, da zavarovanec ne sme storiti ničesar, kar bi povečalo možnost uresničitve zavarovalnega primera. V pozitivnem smislu pa mora storiti vse predpisane, dogovorjene in vse druge ukrepe, da bi preprečil nastanek zavarovalnega primera. Po nastanku zavarovalnega primera je njegova dolžnost zmanjševati oziroma omejiti škodljive posledice.

Plačilo prve premije je pomembno za začetek zavarovalnega kritja. Zavarovalno premijo je dolžan plačati zavarovalec, vendar pa je zavarovalnica dolžna sprejeti premijo od vsakogar, kdor ima za to plačilo pravni interes. Premija se plačuje v dogovorjenih rokih; če jo je treba plačati naenkrat, se plača ob sklenitvi pogodbe. Premijo je potrebno plačati v kraju, v katerem ima zavarovalec sedež oziroma prebivališče, lahko pa je v pogodbi določen kakšen drug kraj.⁶¹

Zavarovanec se lahko v dogovoru z zavarovalnico odloči za znižanje premije, če se odloči za soudeležbo pri škodi – franšiza.⁶² To je del škode, ki kljub sklenjeni zavarovalni pogodbi v primeru uresničitve zavarovalnega primera bremeni zavarovanca. Poznamo integralno franšizo, kjer nosi zavarovanec vso škodo, če je ta nižja od določenega zneska. Če pa je višja, krije vso škodo zavarovalnica. Pri odbitni franšizi prevzame zavarovanec nase določen del škode, ki ga nosi v vsakem primeru. Če je franšiza dogovorjena v določenem denarnem znesku, je fiksna, če pa v odstotkih, je to proporcionalna franšiza.

4.3.4. Obveznosti zavarovalnice

Zavarovalnica ima naslednje obveznosti:

- sklenitev zavarovalne pogodbe (kontrahirna dolžnost – če gre za obvezno zavarovanje),
- seznanitev sklenitelja zavarovanja z zavarovalnimi pogoji ter izročitev splošnih in posebnih pogojev zavarovanja,
- obveznosti v zvezi z zavarovalno polico (če se ta izgubi, izda dvojniki police),

⁶⁰ OZ, 931. člen.

⁶¹ OZ, 936. člen

⁶² Dr. STOJAN CIGOJ, supra 59.

- povračilo premije ob zmanjšanju nevarnosti ali uničenju stvari,
- druge obveznosti, opredeljene v zavarovalni pogodbi (obramba zavarovanca pred zahtevki oškodovanca pri odgovornostnih zavarovanjih),
- izplačilo zavarovalnine.

Če je v pogodbi dogovorjeno, da je treba premijo plačati ob sklenitvi pogodbe, začne teči obveznost zavarovalnice, da izplača v pogodbi določeno zavarovalnino ali odškodnino, naslednji dan po plačilu premije. Če pa je dogovorjeno, da je treba plačati premijo po sklenitvi pogodbe, začne teči obveznost zavarovalnice, da izplača v pogodbi določeno zavarovalnino ali odškodnino, na dan, ki je v pogodbi določen kot dan začetka zavarovanja.⁶³

Obligacijski zakonik⁶⁴ določa, da mora zavarovalnica izplačati zavarovalnino v dogovorjenem roku, ki ne sme biti daljši od štirinajstih dni, šteto od dneva, ko je zavarovalnica dobila obvestilo o nastanku škodnega primera. Ta rok se ne sme prekoračiti, če ni v interesu zavarovanca. V praksi pa je nedvomno interes zavarovanca, da čim prej dobi izplačano zavarovalnino. Na kratek rok njegova ekonomska varnost ni ogrožena tako kot na daljši rok, kar je tudi smisel zavarovanja.

Obveznost izplačila zavarovalnine nastopi takrat, ko zavarovanec ali oseba, na katero je bila prenesena zavarovančeva terjatev do zavarovalnine, dokaže:

- da je upravičen zahtevati izplačilo zavarovalnine,
- da se je uresničil zavarovani primer,
- da je bila poškodovana oseba ali predmet zavarovanja,
- višino škode.

Oškodovanec ima pri zavarovanju odgovornosti pravico do direktne tožbe proti zavarovalnici. V trenutku, ko se pripeti zavarovalni primer, pridobi lastno pravico do odškodnine.⁶⁵

Višina zavarovalne vsote je v zavarovalni pogodbi predpisana ali dogovorjena. Zavarovanec lahko zahteva le tolikšno odškodnino, kolikor znaša dejanska škoda. Ne more pa obogateti na račun zavarovalnice, kljub temu da ima možnost uveljavitev zavarovalnine in še direktne tožbe. V tem primeru se zahtevki ne kumulirajo. Kumuliranje zahtevkov ne pride v poštev zaradi regresa zavarovalnice, ki ga ima nasproti poškodovalca. Pač pa se lahko zahtevki kumulirajo pri nezgodnem zavarovanju.

Z izplačilom odškodnine iz zavarovanja preidejo do višine izplačane odškodnine po samem zakonu na zavarovalnico vse zavarovančeve pravice nasproti tistemu, ki je kakor koli odgovoren za škodo. Prehod pravic iz zavarovanca na zavarovalnico ne sme biti na škodo zavarovanca, saj ima ta pravico do ostanka odškodnine iz sredstev odgovorne osebe, če zavarovalna vsota ni pokrila celotne škode. Zavarovalnica ne vstopa v zavarovančeve pravice do druge osebe, če zavarovanec to osebo preživlja, ali z njo živi v skupnem gospodinjstvu, ali je po

---

⁶³ OZ, 937. člen

⁶⁴ OZ, 943. člen.

⁶⁵ OZ, 965. člen.

zakonu odgovoren za njeno ravnanje, razen če je ta oseba namenoma povzročila škodo.⁶⁶

4.3.5. Prenehanje veljavnosti zavarovalne pogodbe

Obligacijski zakonik v 946. členu navaja, da če ni drugače določeno, učinkuje zavarovalna pogodba od štiriindvajsete ure dneva, ki je v polici označen kot dan začetka zavarovanja, pa vse do konca zadnjega dneva časa, za katerega je zavarovanje sklenjeno. Če trajanje zavarovanja ni določeno v pogodbi, sme vsaka stranka od nje odstopiti z dnem zapadlosti premije, le da mora o tem pisno obvestiti drugo stranko najmanj tri mesece pred zapadlostjo premije.

Zavarovalna pogodba preneha s pretekom zavarovanja. Zavarovalnice praviloma s splošnimi pogoji trajanja zavarovanja podaljšujejo rok za 30 dni, če je zavarovalna pogodba sklenjena za eno ali več let. Ta rok se imenuje respiro rok. Če v tem roku pride do zavarovanega primera, mora zavarovalec plačati celotno premijo za celo zavarovalno leto, od dneva preteka zavarovanja.

Zavarovalna pogodba preneha veljati iz naslednjih razlogov:

- popolnega uničenja zavarovanega premoženja,
- smrti zavarovanca,
- ničnosti pogodbe,
- povečanja nevarnosti,
- nesolventnosti sklenitelja zavarovanja.

Sklenitelj zavarovanja lahko odpove zavarovalno pogodbo, če zavarovalnica ne zniža premije zaradi zmanjšanja rizika. Zahtevek za znižanje postavi sklenitelj zavarovanja.

Z odpovedjo preneha veljati zavarovalna pogodba v primerih.

- če sklenitelj zavarovanja ni posredoval točnih podatkov za pravilno oceno rizika,
- s prodajo zavarovanega predmeta,
- zaradi uvedbe stečaja nad zavarovalnico v roku 30 dni,
- če zavarovalec ne plača dospelih premij v respiro roku.

Zavarovalna pogodba je nična:

- če je tedaj, ko je bila sklenjena, zavarovalni primer že nastal, če je bil v nastajanju ali je bilo gotovo, da bo nastal ali če je prenehala možnost, da bi nastal,
- če je bil zavarovani predmet uničen pred začetkom sklenitve pogodbe,
- če je dal zavarovalec zavarovalnici netočne podatke o riziku.

Ničnost pogodbe učinkuje od dneva sklenitve zavarovanja. Smatra se, da pogodba sploh ni bila sklenjena.

---

⁶⁶ OZ, 963. člen.

4.4. OBVEZNO ZAVAROVANJE V POTNIŠKEM CESTNEM PROMETU

Za sprejetje Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu je po mnenju zakonodajalca oziroma družbe neka stvar tako nevarna (ena najbolj pogostih nevarnosti so motorna vozila), da je treba riziko njene uporabe socializirati. Tu gre za socializacijo rizika in ne za pravice iz socialnega zavarovanja. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu ima temeljno načelo varstva oškodovancev in sistem zavarovalnih vsot, kjer gre za načelo omejenega prevzema rizika. Če je oškodovančeva dejanska škoda večja, bo mogel presežek zahtevati le od povzročitelja. Sprejetje sistema obveznih zavarovanj pomeni tudi, da je v državi sprejeto načelo državne intervencije in kontrole.

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu ureja naslednja obvezna zavarovanja:

- zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče,
- zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam.

Drugi člen tega zakona pravi, da mora lastnik prevoznega sredstva skleniti zavarovanje, preden začne prevozno sredstvo uporabljati v prometu. Zavarovanje mora obnavljati, dokler je vozilo v uporabi. Organ, ki je pristojen za registracijo vozila, sme izdati prometno dovoljenje šele potem, ko lastnik motornega vozila predloži dokaz o sklenjenem zavarovanju.

Voznik mora imeti zavarovalno polico ali potrdilo o sklenjenem zavarovanju, kadar uporablja motorno vozilo, vedno pri sebi in ga mora pokazati na zahtevo uradne osebe. Če se izkaže, da police nima pri sebi, mu uradna oseba prepreči nadaljnjo vožnjo. Pri tem mora sam poskrbeti za varnost vozila oziroma sam nosi morebitne stroške pridržanja (parkirina, zamuda,...). Ob prometni nesreči mora voznik dati na vpogled osebne podatke in podatke o zavarovanju drugim udeležencem, ki bi lahko imeli zahtevek iz obveznega zavarovanja.⁶⁷

Če zavarovalnica pri svojem delu ugotovi, da je lastnik prevoznega sredstva prenehal izpolnjevati obveznosti iz zavarovalne pogodbe in je ta zato prenehala veljati, obvesti o tem pristojno upravno enoto oziroma drug pristojen organ. Če se pri kontroli dokumentov lastnik vozila ne izkaže z zavarovanjem, sklenjenim pri drugi zavarovalnici, mu odvzamejo registrske tablice oziroma druge registrske oznake.⁶⁸

Potrebno je pojasniti še čas trajanja zavarovalne pogodbe in čas zavarovalnega kritja, ki nista vedno enaka. Čas zavarovalnega kritja je čas, ko zavarovalnica nosi riziko. Prenehanje zavarovalne pogodbe pa nastopi po zakonu zaradi zavarovančeve neizpolnitve ene od bistvenih dolžnosti, to je plačilo premije. Zavarovanci imajo še dodatne ugodnosti pri obveznem zavarovanju s tako imenovanimi respiro roki.

---

⁶⁷ ZOZP, 3. člen.

⁶⁸ ZOZP, 4. člen.

Zavarovalnica ne sme odkloniti sklenitve pogodbe o obveznem zavarovanju (kontrahirna dolžnost). Če odkloni sklenitev pogodbe, ki je v skladu z zavarovalnimi pogoji, stori zavarovalnica in odgovorna oseba prekršek, ki se sankcionira z denarno kaznijo.⁶⁹

Določbe zavarovalnih pogojev za zavarovanja, ki so obvezna po tem zakonu, s katerim se zmanjšajo pravice oškodovancev in potnikov v javnem prometu, so brez pravnega učinka, saj mora zavarovanje zagotavljati varstvo oškodovanca oziroma minimum kritja, ki ga ni mogoče zmanjšati ali izključiti s pogodbo.⁷⁰

V sedmem členu zakona o obveznih zavarovanjih v prometu je zapisano, da zavarovalnica nasproti oškodovancu ali potniku v javnem prometu ne more uveljavljati ugovorov, ki jih ima proti svojemu zavarovancu, ker ta ni ravnal po zakonu, zavarovalni pogodbi ali zavarovalnih pogojih. Zato se zavarovalnica ne more sklicevati na kršitve pogodbe nasproti zavarovanca. Ima pa oškodovanec pravico zahtevati in iztožiti odškodnino. V primeru, da je zavarovalnica izplačala odškodnino, ima ona pravico uveljaviti povračilo izplačanih zneskov, skupaj z obrestmi in stroški, od odgovorne osebe. Z drugo besedo to imenujemo subrogacija.

Pri zavarovanju avtomobilske odgovornosti ima zavarovalnica pravico uveljavljati povračilo od zavarovalca oziroma od odgovorne osebe samo v primerih:

- če je voznik vozilo uporabljal za drugačen namen, kot je to določeno v zavarovalni pogodbi;
- če voznik ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo, ki ga je vozil, razen če je vozilo vozil kandidat za voznika motornih vozil ali skupine vozil pri učenju vožnje ob upoštevanju vseh predpisov, ki urejajo ta pouk;
- če je bilo vozniku odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje, oziroma se mu je izvrševala izrečena kazen ali varstven ukrep prepovedi vožnje vozila določene vrste ali kategorije oziroma varstveni ukrep prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju Republike Slovenije, varstveni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja ali kazen prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- če je voznik vozilo upravljal pod vplivom alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, in sicer nad dovoljeno mejo;
- če je voznik škodo povzročil namenoma;
- če vozilo, ki ga je voznik vozil, ni bilo tehnično brezhibno;
- če je voznik po nesreči zapustil kraj dogodka, ne da bi posreboval svoje osebne podatke in podatke o zavarovanju.

Novost predstavlja 8. člen, ki predpisuje zavarovalnicam, da zbirajo, obdelujejo, posredujejo in uporabljajo osebne podatke, potrebne za sklepanje zavarovanj in za obravnavanje odškodninskih zahtevkov. To morajo izvajati v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov in posebnih predpisov s področja zavarovanja.

⁶⁹ Glej poglavje 4.4.3 (Kazenske določbe).

⁷⁰ ZOZP, 6. člen.

4.4.1. Zavarovanje potnikov v javnem cestnem prometu proti posledicam nesreče

Splošni pogoji za nezgodno zavarovanje oseb in dopolnilni pogoji so sestavni del pogodbe o obveznem nezgodnem zavarovanju. Sklenitelj pogodbe je pravna ali fizična oseba, ki opravlja javni prevoz potnikov.

To so lastniki vozil:⁷¹

- avtobusov, s katerimi se opravlja javni prevoz v domačem in mednarodnem linijskem ali izvenlinijskem prostem prometu,
- avtobusov, s katerimi se opravlja prevoz na delo in z dela ter avtobusov turističnih organizacij za prevoz turistov,
- taksi prometnih sredstev,
- drugih prevoznih sredstev, ne glede na vrsto pogona, s katerimi se opravlja javni prevoz proti plačilu.

Za potnika v javnem prometu šteje oseba, ki potuje v enem od zgoraj navedenih prevoznih sredstev, ne glede na to, ali ima veljavno vozovnico ali ne, kakor tudi oseba, ki ima pravico do brezplačne vozovnice, razen oseb, ki so zaposlene na prevoznem sredstvu. Za potnika se šteje tudi oseba, ki vstopa v prometno sredstvo ali med potovanjem ali po njem izstopa iz njega, kakor tudi oseba, ki je pred vstopom ali po izstopu poškodovana zaradi obratovanja prometnega sredstva.⁷²

Odgovornost za potnika se prične z vstopom v prevozno sredstvo oziroma v času izstopa iz njega ali med samim trajanjem potovanja. Da je oseba bila potnik, mora dokazati upravičenec zavarovanja.

Potnik oziroma upravičenec v primeru potnikove smrti ima pravico zahtevati izplačilo zavarovalnine neposredno od zavarovalnice. Obveznost je omejena z zavarovalnimi vsotami, ki veljajo na dan zavarovalnega primera, če niso v zavarovalni pogodbi dogovorjene višje vsote.⁷³

Najnižje zavarovalne vsote, za katero mora biti sklenjeno zavarovanje potnikov v javnem prometu, so:⁷⁴

• za primer smrti	1.000.000 SIT,
• za primer trajne izgube splošne zmožnosti (invalidnost)	2.000.000 SIT,
• v primeru začasne nezmožnosti za delo za povračilo izgubljenega dohodka in nujno potrebnih stroškov zdravljenja	500.000 SIT.

Ne glede na navedeno v zgornjih alineah se za zavarovanje potnikov uporablja najnižja zavarovalna vsota v znesku 250.000 SDR za vse primere zgoraj navedenih škod.

⁷¹ ZOZP, 9. člen.

⁷² ZOZP, 10. člen.

⁷³ ZOZP, 11. člen.

⁷⁴ ZOZP, 12. člen.

Zavarovalne vsote se zvišajo za enak odstotek, kot znaša zvišanje maloprodajnih cen, ko zvišanje preseže 10%. Zvišanje objavi Urad za zavarovalni nadzor v Uradnem listu.

Če je potnik ali drugi upravičenec utrpel večjo škodo, kot znaša zavarovalnina, ki jo je prejel iz tega zavarovanja, ima proti osebi, ki je odgovorna za škodni dogodek, ali njeni odgovornostni zavarovalnici, pravico le do odškodninskega zahtevka za preostanek pravno priznane škode. Potniku ali drugemu upravičencu, kateremu je odgovorna oseba ali njena zavarovalnica povrnila vso škodo, ugasne pravica do zavarovalnine iz zavarovanja potnikov v javnem prometu do višine izplačane odškodnine.⁷⁵

Če lastnik ni sklenil obveznega zavarovanja potnikov po Zakonu o obveznih zavarovanjih v prometu, odgovarja za plačilo zavarovalnine potniku ali drugemu upravičencu Združenje v skladu z zavarovalnimi pogoji, po katerih sklepajo ta zavarovanja zavarovalnice. Združenje ima od lastnika nezavarovanega prometnega sredstva pravico zahtevati povračilo izplačane zavarovalnine z zamudnimi obrestmi in stroški.⁷⁶

Pri obveznem nezgodnem zavarovanju zavarovalnica ne more omejiti potnikovih pravic, ne glede na njegovo zdravstveno stanje, splošno delovno sposobnost in starost. Da lahko neki dogodek opredelimo kot zavarovalni primer, je potrebno naslednje:

- dogodek mora delovati na zavarovančevo telo, biti mora nenaden in nepričakovan,
- delovati mora od zunaj in ne sme biti odvisen od zavarovančeve volje,
- podana mora biti vzročna zveza med dogodkom in posledico.

Za vsak zavarovalni primer je sklenitelj zavarovanja dolžan v posebnem zapisniku o nezgodi navesti vzrok, način, kraj in čas dejanja ter zapisnik poslati zavarovalnici. Poškodovani potnik pa je dolžan nezgodo takoj prijaviti uradni osebi sklenitelja zavarovanja. Če mu zdravstveno stanje tega ne dovoljuje, je dolžan to storiti takoj, ko je mogoče. Opraviti mora zdravniški pregled in ukreniti vse potrebno za zdravljenje ter se glede načina zdravljenja ravnati po zdravniških navodilih. Če tega ne stori, mu zavarovalnica izplača zavarovalnino samo v sorazmernem deležu glede na povečane posledice, ki so iz tega nastale. Za izračun invalidnosti veljajo tabele za določanje trajne izgube splošne delovne sposobnosti zaradi nezgode, ki se nahajajo v splošnih pogojih za nezgodno zavarovanje oseb.⁷⁷

Prevoznik je dolžan plačati zavarovalnici dogovorjeno premijo za vse zavarovance brez izjeme in za ves čas trajanja zavarovanja od roka, ki je dogovorjen v polici. Premija se obračunava na podlagi skupne vrednosti prodanih vozniških kart v dogovorjenem obdobju.

---

⁷⁵ ZOZP, 13. člen.

⁷⁶ ZOZP, 14. člen.

⁷⁷ Dr. STOJAN CIGOJ, supra 59; str. 378.

4.4.2. Zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam

Zakonodajalec je določil, da morajo lastniki motornih vozil obvezno zavarovati odgovornost za primer škode, ki jo z uporabo vozila povzročijo tretji osebi. Zavarujejo se zaradi smrti, telesne poškodbe, prizadetega zdravja, uničenja in poškodovanja stvari, razen proti odgovornosti za škodo na stvareh, ki so jih sprejeli na prevoz. Zavarovanje avtomobilske odgovornosti pri uporabi vozil, registriranih v Republiki Sloveniji, mora biti sklenjeno v skladu z določbami Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu.⁷⁸

V Zakonu o obveznem zavarovanju⁷⁹ je določilo, ki konkretizira pojem motorna in priklopna vozila, ki morajo imeti po predpisih o registraciji vozil prometno dovoljenje. Vozila v tem zakonu so vozila za prevoz oseb, za prevoz stvari in za vleko ter delovna vozila in traktorji. Registracija se lahko opravi in izda prometno dovoljenje oziroma druga ustrezna listina, ki se zahteva po zakonu, ki ureja varnost cestnega prometa, po predložitvi dokaza o sklenjeni zavarovalni pogodbi za zavarovanje avtomobilske odgovornosti. Zavarovanje mora biti sklenjeno pred izdajo poskusnih tablic za čas njihove veljavnosti.

Za nastop zavarovalnega primera so potrebni naslednji pogoji:

- obstoj pravno relevantne škode,
- protipravno ravnanje,
- odgovornost povzročitelja,
- vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in nastalo škodo.

Po nastanku zavarovalnega primera izgubijo pravice iz obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti naslednje osebe:

- voznik vozila, s katerim je bila povzročena škoda,
- zavarovalec, lastnik, solastnik in skupni lastnik vozila, s katerim je bila povzročena škoda, in sicer za škodo na stvareh,
- oškodovanci, katerim je škoda nastala:
  - zaradi uporabe vozila na športnih prireditvah za katere so bila izdana uradna dovoljenja, pri katerih je pomembno, da se doseže največja hitrost ali pri vadbenih vožnjah,
  - zaradi delovanja jedrske energije, nastale med prevozom jedrskega materiala,
  - zaradi vojnih operacij, uporov ali terorističnih dejanj, pri čemer mora zavarovalnica dokazati, da je škodo povzročil tak dogodek.⁸⁰

Najnižja zavarovalna vsota, za katero mora biti sklenjeno avtomobilsko zavarovanje, znaša:⁸¹

- a) za škodo zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravja, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka ne glede na število oškodovancev:
  - za avtobuse in tovorna vozila 220.000.000 SIT,

⁷⁸ ZOZP, 15. člen.

⁷⁹ ZOZP, 16. člen.

⁸⁰ ZOZP, 17. člen.

⁸¹ ZOZP, 19. člen.

- za druga vozila 110.000.000 SIT,
- za motorna vozila, ki prevažajo nevarne tovore 440.000.000 SIT.

b) za škodo poškodovanja in uničenja stvari, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka ne glede na število oškodovancev:

- za avtobuse in tovorna vozila 45.900.000 SIT,
- za druga vozila 22.900.000 SIT,
- za vozila, ki prevažajo nevarne tovore 91.800.000 SIT.

Te vsote se ustrezno zvišajo, ko inflacija preseže 10%, kar objavi Urad za zavarovalni nadzor pri Ministrstvu za finance v Uradnem listu.

Oškodovanec lahko zahteva pokritje škode neposredno od zavarovalnice. Zavarovalnica odgovarja za škodo do višine zavarovalne vsote nerazdelno skupaj z ostalimi odgovornimi osebami.⁸²

Solidarna odgovornost pa pomeni, da oškodovanec izterja vso škodo od katere koli osebe, ki je sodelovala v prometni nezgodi. Vsak udeleženec plača tisti del škode, ki ustreza njegovemu deležu krivde.

Zavarovanje avtomobilske odgovornosti krije tudi škode, povzročene z vozilom, ki ga je uporabljala nepooblaščen oseb, oseb brez predpisanega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo, ki ga je vozila in oseb, ki je kršila tehnične zahteve glede varnosti vozila. Zavarovalnica ima proti taki osebi regres.⁸³

Če se med trajanjem zavarovanja spremeni lastnik vozila, zavarovalna pogodba neha veljati, ko novi lastnik vozila sklene pogodbo o zavarovanju avtomobilske odgovornosti. To pogodbo mora novi lastnik skleniti najkasneje pred registracijo vozila na svoje ime. Prejšnjemu lastniku se vrne sorazmerni del neizkoriščene premije, če iz tega zavarovanja ni bila izplačana odškodnina.⁸⁴

Zavarovanje avtomobilske odgovornosti krije tudi škodo, ki je bila povzročena na ozemlju držav članic Evropskih skupnosti, ki delujejo v okviru Evropske unije in držav, katerih nacionalni zavarovalni biro je podpisnik Multilateralnega garancijskega sporazuma z dne 15. marec 1991 oziroma Londonskega sporazuma, in sicer brez plačila dodatne premije. Zavarovalnica, pri kateri je zavarovana avtomobilska odgovornost, mora škodo, ki je bila povzročena v državah članicah EU in državah, katerih nacionalni zavarovalni biro je podpisnik Multilateralnega garancijskega sporazuma oziroma Londonskega sporazuma, plačati do višine, določene s predpisi o zavarovanju avtomobilske odgovornosti tiste države, kjer je nastal škodni dogodek.⁸⁵

⁸² ZOZP, 20. člen.

⁸³ ZOZP, 21. člen.

⁸⁴ ZOZP, 22. člen.

⁸⁵ ZOZP, 23. člen.

Primer zavarovalnih pogojev: AO

Zavarovanje AO⁸⁶ velja za območje Republike Slovenije in za območje dežel članic sistema zelenih kart, če ni dogovorjeno drugače. Zavarovanje avtomobilske odgovornosti po pogojih AO pomeni, da bo zavarovalnica povrnila škodo, ki je posledica uveljavljanja odškodninskih zahtevkov tretjih oseb na podlagi civilnega prava; če je pri uporabi in posesti vozila, navedenega v polici prišlo do:⁸⁷

- smrti, telesne poškodbe ali prizadetega zdravja neke osebe (škoda zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravja);
- uničenja ali poškodovanja stvari (škoda zaradi uničenja in poškodovanja stvari).

Poleg lastnika vozila so zavarovane vse osebe, ki imajo po volji lastnika opravke z vozilom (uporabnik, voznik, sprevodnik, spremljevalec in podobno), kot tudi osebe, ki se prevažajo z vozilom po volji njegovega lastnika oziroma uporabnika – sozavarovane osebe.

Iz zavarovalnega kritja so izključeni odškodninski zahtevki:⁸⁸

- ki po pogodbi ali posebnem pisnem dogovoru presegajo obseg obveznosti, ki izvira iz pravnih predpisov o odgovornosti;
- ki se nanašajo na stvari, ki jih ima zavarovanec ali kaka druga zavarovana oseba na skrbi, zlasti če jih prevaža, uporablja ali hrani;
- voznika vozila, s katerim je bila povzročena škoda;
- zavarovalca, lastnika, solastnika in skupnega lastnika vozila, s katerim je bila povzročena škoda, in sicer za škodo na stvareh;
- oškodovancev, ki jim je škoda nastala:
  - zaradi uporabe vozila na športnih prireditvah, za katere so bila izdana uradna dovoljenja, pri katerih je pomembno, da se doseže največja hitrost ali pri vadbenih vožnjah;
  - zaradi delovanja jedrske energije, nastale med prevozom jedrskega materiala;
  - zaradi vojnih operacij, uporov ali terorističnih dejanj, pri čemer mora zavarovalnica dokazati, da je škodo povzročil tak dogodek.

Zavarovanec in sozavarovane osebe zgubijo svoje pravice iz zavarovanja:⁸⁹

- če je voznik vozilo uporabljal za drugačen namen, kot je to določeno v zavarovalni pogodbi;
- če voznik ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo, ki ga je vozil, razen če je vozilo vozil kandidat za voznika motornih vozil ali skupine vozil pri učenju vožnje ob upoštevanju vseh predpisov, ki urejajo ta pouk;
- če je bilo vozniku odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje, oziroma se mu je izvrševala izrečena kazen ali varstveni ukrep prepovedi vožnje vozila določene vrste ali kategorije oziroma varstveni ukrep prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju Republike Slovenije, varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja;

⁸⁶ AO – Splošni pogoji za zavarovanje avtomobilske odgovornosti; Zavarovalnica Triglav d.d..

⁸⁷ AO, 1. člen.

⁸⁸ AO, 2. člen.

⁸⁹ AO, 3. člen.

- če je voznik vozilo upravljal pod vplivom alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi;
- če je voznik škodo povzročil namenoma;
- če vozilo, ki ga je voznik vozil, ni bilo tehnično brezhibno;
- če je voznik po nesreči zapustil kraj dogodka, ne da bi posredoval svoje osebne podatke in podatke o zavarovanju.

Zavarovanec ne izgubi pravic iz zgoraj navedenih primerov le, če dokaže, da ni kriv za obstoječe okoliščine oziroma ni v vzročni zvezi z voznikovo alkoholiziranostjo ali uživanjem mamil – narkotikov.

Zavarovanec je dolžan obvestiti zavarovalnico o zavarovalnem primeru najpozneje v treh dneh od dneva, ko zanj izve. Predložiti ji mora resnične in izčrpne podatke o poteku prometne nesreče in njenih okoliščinah (izpolnjen Evro obrazec) ter vse ostale potrebne informacije. Zavarovanec mora vodstvo pravde zaupati zavarovalnici in dati pravdno pooblastilo tisti osebi, ki jo določi zavarovalnica. Obravnavanje odškodninskih zahtevkov je dolžan prepustiti zavarovalnici, zaradi česar ni upravičen, da bi zahtevke zavrnil, zlasti pa jih ne sme pripoznati. Pri tem je mišljena zlasti škoda zaradi pravnih stroškov in zamudnih obresti.⁹⁰

Škodno dogajanje se pri določanju zavarovalne premije upošteva na enega izmed sledečih načinov:⁹¹

- za vsako vozilo posebej v odvisnosti od števila prijavljenih škod (za vsako leto se sklenitelj zavarovanja razvrsti v ustrezni premijski razred. Novo zavarovanje sodi v štirinajsti premijski razred, kar pomeni 100% stopnja temeljne zavarovalne premije. Vsako leto brez prijavljene škode omogoča razvrstitev za en premijski razred nižje (bonus). Vsaka prijavljena škoda ima za posledico razvrstitev za tri premijske razrede višje (malus), s tem da se upošteva največ štiri škode na leto).
- za skupino 11 ali več vozil v odvisnosti od razmerja med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo, če je tako dogovorjeno (zavarovalec, ki v preteklih treh letih ni imel likvidirane odškodnine, ima pravico do 50% bonusa. Če je razmerje med likvidiranimi odškodninami in plačano zavarovalno premijo v preteklih treh letih manjše od 68%, se zavarovalna premija za prihodnje leto zmanjša (bonus) v višini polovice razlike med 68% in v odstotku izraženega doseženega razmerja, če pa je to razmerje več kot 93,5%, se premija zviša (malus) v odstotku, ki je enak polovici razlike med doseženim razmerjem in 93,5%, s tem da zvišanje ne more znašati več kot 85%).

---

⁹⁰ AO, 4. člen.

⁹¹ AO, 8., 9., 10. člen.

4.4.3. Kazenske določbe

Tudi v zavarovanju obstajajo z zakonom določene denarne kazni za prekrške in sicer:⁹²

- z denarno kaznijo najmanj 2.000.000 SIT se kaznuje zavarovalnica, če ne sklene zavarovalne pogodbe v skladu z zakonom in zavarovalnimi pogoji. Z denarno kaznijo najmanj 200.000 SIT pa se kaznuje tudi odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo 500.000 SIT se za prekršek kaznuje zavarovalnica, če v 15 dneh, po sporočilu Združenja, ne nakaže prispevka v škodni sklad. Z denarno kaznijo najmanj 50.000 SIT se kaznuje tudi odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo 5.000.000 SIT se za prekršek kaznuje zavarovalnica, ki ne obvesti pristojne upravne enote o prenehanju veljavnosti zavarovalne pogodbe. Z denarno kaznijo 200.000 SIT se kaznuje odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo 5.000.000 SIT se za prekršek kaznuje zavarovalnica, ki ne obvesti Agencije o novih ali spremenjenih zavarovalnih pogojih. Z denarno kaznijo 20.000.000 SIT se kaznuje odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo 2.000.000 SIT se za prekršek kaznuje odgovornostna zavarovalnica, ki:
  - oškodovancu sama ali po svojem pooblaščenju v državi članici EU ne predloži ponudbe v treh mesecih od dneva, ko je oškodovanec vložil svoj odškodninski zahtevek na odgovornostno zavarovalnico ali na njenega pooblaščenca;
  - oškodovancu sama ali po svojem pooblaščenju v državi članici EU ne da utemeljenega odgovora v treh mesecih od dneva, ko je oškodovanec vložil svoj odškodninski zahtevek na odgovornostno zavarovalnico ali na njenega pooblaščenca;Z denarno kaznijo 100.000 SIT se kaznuje odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo 500.000 SIT se za prekršek kaznuje zavarovalnica, če v petnajstih dneh po sporočilu Združenja, ne nakaže prispevka za odškodninski urad. Z denarno kaznijo 50.000 SIT se kaznuje odgovorna oseba zavarovalnice;
- z denarno kaznijo najmanj 100.000 SIT se za prekršek kaznuje pravna oseba, če kot lastnik prometnega sredstva ne sklene zavarovanja, ki je po zakonu obvezno in če tega zavarovanja ne obnavlja. Z denarno kaznijo najmanj 10.000 SIT se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe. Z denarno kaznijo najmanj 20.000 SIT se za prekršek kaznuje posameznik v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti;
- z denarno kaznijo najmanj 15.000 SIT se za prekršek kaznuje posameznik, če kot lastnik prometnega sredstva ne sklene zavarovanja, ki je po zakonu obvezno in če tega zavarovanja ne obnavlja.

---

⁹² ZOZP, 43.-46. člen.

5. ZAKLJUČEK

Ureditev obligacijskopравnih razmerij na področju prevoza je odvisna od družbeno-ekonomske ureditve v posamezni državi, zaradi tega obstajajo med ureditvami tega področja razlike med državami, vendar pa se te počasi odpravljajo.

Na mednarodni ravni prihaja do poenotenja prevoznega prava, kar velja tudi za cestno pravo kot eno od njegovih vej, saj se nacionalne zakonodaje prilagajajo mednarodnim normam (seveda z nekaterimi izjemami zaradi posebnih značilnosti ali potreb posameznih držav).

Ena od značilnosti prevoznega prava je njegova internacionalnost, saj je prevoz zaradi svoje narave premikanja stvari ali potnikov in prtljage od odhodnega do namembnega kraja že po definiciji mednarodna dejavnost (pomeni svetovno povezovanje).

Prevoz je dejavnost, ki zaradi svoje narave nujno zahteva čim višjo stopnjo enotne ureditve. Uspeh mednarodnega poenotenja je odvisen od števila držav, ki določeno mednarodno pogodbo podpišejo, jo ratificirajo, sprejmejo,odobrijo in k njej pristopijo.

Unifikacija prava dobiva nove razsežnosti v okviru Evropske unije, kjer so morale sedanje in bližnje nove članice prevzeti pravni red Evropske unije. Procesi unifikacije, ki sedanje in bodoče članice peljejo v enotno ureditev, so zelo dobrodošle zlasti na področjih, kjer ne posegajo neposredno v nacionalne interese. Med taka področja spada tudi pogodbeno ureditev cestnega prevoza, zato se ni čuditi, da je poenotenje prevoznega prava v zadnjem stoletju tako napredovalo in tudi v prihodnje ne bi smelo pri svoji unifikaciji naleteti na večje ovire.

Odgovornost cestnega prevoznika je eden najpomembnejših institutov cestnega prava. Cestni prevoznik je objektivno odgovoren (dokazno breme nosi naročnik) za poškodbo ali izgubo stvari, za zamudo pri prevozu ali izročitvi tovora, za škodo, ki nastane zaradi potnikove okvare zdravja, poškodbe ali smrti in za registrirano prtljago, kakor tudi za dejanja svojih izpolnitvenih pomočnikov. Objektivne odgovornosti se lahko reši le s tem, da dokaže, da je škoda nastala zaradi dejanj ali opustitev potnika oziroma uporabnika prevoza, zaradi lastnosti stvari ali iz zunanjih vzrokov, ki jih ni bilo mogoče pričakovati, se jim izogniti ali jih odvrniti (višja sila).

Subjektivno je odgovoren, če gre za škodo, ki nastane zaradi zamude pri prevozu registrirane prtljage in za ročno prtljago. Le v primeru nesreč je za ročno prtljago izjemoma objektivno odgovoren.

Skratka, odgovornost cestnega prevoznika je objektivna, trije oprostilni razlogi, ki so mu na voljo, pa so tipični za prevozno pravo nasploh

Omejitev višine odgovornosti je pravica prevoznika. V osnovi gre namreč za to, da povzročitelj škode le-te ni dolžan povrniti v celoti, temveč zgolj do dogovorjenega zneska ali limita. Kljub temu vedno sledi določba, da odškodnine ali odgovornosti ni mogoče omejiti, če je bila škoda povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti.

V domačem obligacijskem pravu najdemo določbo, ki opredeljuje omejitve ali izključitev odgovornosti. Takšna določba je v sistemu obligacijskega prava nujna. Nikoli ne smemo podcenjevati vztrajnih poskusov udeležencev v obligacijskih razmerjih, da bi tako ali drugače omejili svojo odgovornost glede storitve ali produkta, ki ju ponujajo.

Obligacijski zakonik v 242. členu z nazivom Omejitve in izključitev odgovornosti določa: »Odgovornost dolžnika za naklep ali hudo malomarnost ni mogoče s pogodbo vnaprej izključiti.«

Na splošno velja v cestnem, železniškem in letalskem prevozu objektivna odgovornost, v pomorskem prevozu pa subjektivna odgovornost prevoznika. Čeprav ima vsaka veja prevoznega prava na področju prevoznikove odgovornosti svoje specifičnosti, ki so zanjo tipične, je za prevozno pravo značilno, da prihaja do visoke stopnje interakcije med različnimi vejami prevoznega prava. Tako je nekoč pomorsko pravo kot najstarejša veja prevoznega prava vplivalo na pravno ureditev drugih vrst prevoza, danes pa je zaradi velikega razmaha letalskega prevoza v zadnjih desetletjih letalsko pravo tisto, ki narekuje spremembe na področju mednarodne ureditve prevozov.

Na ureditev cestnega prava torej vpliva več vej prevoznega prava, predvsem pa je bil cestni prevoz normativno urejen pod močnim vplivom železniškega prava.

Cilj raznorodnih sprememb na področju odgovornosti prevoznika, zlasti v zvezi s prevozom potnikov, je bržkone neomejena objektivna odgovornost, zato se bo v cestnem pravu moralo med drugim zastaviti vprašanje upravičenosti privilegiranih oprostilnih razlogov. Prej ali slej bo treba odpraviti pravico prevoznikov do omejitve višine odškodnine, ki je dvomljiva zlasti tedaj, ko gre za škodo, povzročeno potnikom.

LITERATURA

A) KNJIGE IN ČLANKI

1. IRENA VIPOTNIK: Cestni in železniški prevoz; Vrhovno sodišče SR Slovenije, TOZD Gospodarski vestnik v DO ČGP Delo; Ljubljana, 1987.
2. Dr. STOJAN CIGOJ: Transportno pravo; Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije; Ljubljana, 1987.
3. KREŠO PUHARIČ, ŠIME IVANJKO, HILDA MARIJA PIVKA: Gospodarsko pravo; Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije; Ljubljana, 1986.
4. Prof. dr. MARKO PAVLIHA: Prevozno pravo; Gospodarski vestnik; Ljubljana, 2000.
5. Dr. LIVIJ JAKOMIN IN SKUPINA AVTORJEV: Kaj moram vedeti o cestnem prometu; Fakulteta za pomorstvo in promet; Portorož, 1996.
6. Dr. STOJAN CIGOJ: Avtomobilist; Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije; Ljubljana, 1982.
7. DRAGO MEŽNAR, MARKO PAVLIHA: Predpisi o zavarovalnicah; Časopisni zavod Uradni list; Ljubljana, 1996.
8. GORDANA RISTIN: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu s komentarjem; Gospodarski vestnik; Ljubljana, 1995.
9. MINISTRSTVO ZA EKONOMSKE ODNOSE IN RAZVOJ: Slovenija in Evropska unija; Ljubljana, 1996.
10. JANEZ ŠINKOVEC: Evropsko pravo; Časopisni zavod Uradni list; Ljubljana, 1996.
11. JURAJ PORAZIK: Stari avtomobili; Mladinska knjiga; Ljubljana, 1988.

B) PREDPISI

1. Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu; Uradni list RS, št. 126/03.
2. Zakon o prevozi v cestnem prometu; Uradni list RS, št. 59/01, 76/03, 63/04.
3. Obligacijski zakonik; Uradni list RS, št. 83/01, 32/04.
4. Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu; Uradni list RS, št. 30/02.
5. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu; Uradni list RS, št. 70/94, 29/96, 67/02.
6. Konvencija o pogodbi o mednarodnem cestnem prevozu potnikov in prtljage (CVR); Uradni list SFRJ, Mednarodne pogodbe št. 8/77.
7. Splošni prevozni pogoji Podjetja Ljubljanski potniški promet; www.lpp.si, 2006.

C) INTERNET

1. <http://www.zav-zdruzenje.si>
2. http://ec.europa.eu/youreurope/nav/sl/citizens/living/car/insurance/index_sl.htm
3. <http://www.lpp.si>